

Хмельницький національний університет
Факультет економіки та управління
Кафедра фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Петрушки Наталії Олегівни

Прізвище, ім'я, по батькові студента

на здобуття ступеня вищої освіти бакалавра

Формування та використання фінансових ресурсів банку за матеріалами

АТ «МОТОР-БАНК»

назва теми

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

Шифр і назва галузі знань

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Шифр і назва спеціальності

Освітня програма Фінанси, банківська справа та страхування

Назва

КРФБС 020056.01.18.00

Виконав: студент IV курсу, групи ФБС-20-1

Петрушка
підпис

Наталія ПЕТРУШКА

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник: канд. екон. наук., доцент

Фрадинський
підпис

Олександр ФРАДИНСЬКИЙ

підпис

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Нормоконтролер: к.е.н. Ст. Вихована

Сторик
підпис

Олександр СТОРИК
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

посада

підпис

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

До захисту допускаю:

Зав. кафедри ФБСС

д-р. екон. наук., професор

Хрущ
підпис

Ніла ХРУЩ

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

19 06 2024 р.

Хмельницький 2024

Зміст

Вступ.....	5
1 Теоретичні аспекти дослідження фінансових ресурсів банку.....	8
1. 1 Економічна сутність, склад та функції фінансових ресурсів банку	8
1. 2 Характеристика джерел формування фінансових ресурсів банку	15
2 Аналітико-методичні аспекти формування та використання фінансових ресурсів банку.....	23
2. 1 Аналіз сучасного стану ресурсного забезпечення банківської системи України та оцінка фінансово-господарської діяльності АТ «МОТОР-БАНК» за 2021-2023 роки	23
2. 2 Оцінка фінансових ресурсів АТ «МОТОР-БАНК» банку та напрями удосконалення ефективності їх використання.....	38
Висновки	50
Список використаних джерел	55
Додатки.....	60

Вступ

У сучасному світі глобалізації та інтеграції фінансового ринку важливість фінансових ресурсів банківських установ стає все більш помітною. Фінансові ресурси банку є основою його діяльності і визначають можливість виконання банком своїх основних функцій, таких як кредитування, інвестування та проведення розрахунково-касових операцій. Від ефективності управління цими ресурсами залежить стабільність і конкурентоспроможність банків на ринку фінансових послуг.

Сутність фінансових ресурсів банку – це сукупність усіх видів коштів, які є в його розпорядженні і використовуються для забезпечення операційної діяльності банку. До складу фінансових ресурсів входять власні кошти та залучені кошти, які можна поділити на статутний капітал, резерви, депозити клієнтів, залучені позики та інші джерела. Особливість формування фінансових ресурсів банку визначається специфікою діяльності банку, вимогами законодавства, економічними умовами та ринковими чинниками.

В умовах сучасного господарювання, що характеризується високою динамічністю, нестабільністю та конкуренцією на фінансових ринках, особливої важливості набувають питання ефективного використання фінансових ресурсів. Раціональне управління цими ресурсами сприяє підвищенню прибутковості, зниженню ризиків та забезпеченню фінансової стабільності банку. Дослідження сутності, складу, особливостей формування та використання фінансових ресурсів банків дозволяє розробити рекомендації для підвищення ефективності їх використання та забезпечення сталого розвитку банківської системи.

Для дослідження формування та сутності фінансових ресурсів банків багато уваги та праці приділили вчені-економісти. Важливу роль у вивченні даного питання відіграли роботи таких дослідників, як А. Вовканич, А.

Мороз, О. Присяжнюк, М. Савлук, О. Хаб'юк, М. Шевцова, Т.В. Пащенко, В. Волохата, Л. Кутідзе, О. Вовчак, К. Волохата, О. Гранько, Н. Руцишин, О. Бандурко. Їхні праці зосереджуються на різних аспектах фінансової діяльності банків, включаючи формування, управління та ефективне використання фінансових ресурсів, а також аналіз їхнього впливу на економічну стабільність та розвиток банківської системи. Проте, в умовах змін, що відбуваються в економіці України, питання визначення сутності фінансових ресурсів банківських установ залишаються недостатньо дослідженими.

Метою даного дослідження є вивчення фінансових ресурсів банків, аналіз їх складу та структури, а також визначення особливостей їх формування та використання в сучасних умовах господарювання.

Досягнення цієї мети передбачає необхідність вирішення у кваліфікаційній роботі наступних завдань:

- обґрунтувати теоретичні основи поняття «фінансові ресурси банку» та проаналізувати їх функції;
- визначити сутність та склад фінансових ресурсів банку;
- розглянути характеристику джерел формування фінансових ресурсів банку;
- проаналізувати сучасний стан ресурсного забезпечення банківської системи України за 2021-2023 роки;
- провести аналіз та оцінку фінансово-господарської діяльності АТ «МОТОР-БАНК» за 2021-2023 роки;
- оцінити фінансові ресурси АТ «МОТОР-БАНК» банку за 2021-2023 роки;
- окреслити напрями удосконалення ефективності використання фінансових ресурсів.

Об'єктом дослідження є фінансові ресурси банківських установ.

Предметом дослідження є система економічних відносин, що виникають між іншими суб'єктами фінансового ринку та банками з приводу

використання та формування фінансових ресурсів банків.

Методи дослідження. Теоретичною та методичною основою проведеного дослідження є наукові праці провідних зарубіжних вчених та сучасних вітчизняних, присвячені питанням фінансових ресурсів банку. Під час написання кваліфікаційної роботи були використані наступні методи: для дослідження економічної сутності визначення «фінансові ресурси банку» – загальнонауковий метод теоретичного узагальнення і синтезу; ситуаційний і системний підходи – з'ясовують фактори що впливають на формування фінансових ресурсів банку; конкретний та абстрактний методи – вивчають організацію і послідовність формування і використання фінансових ресурсів в цілому; кількісний аналіз є цінним інструментом для оцінки фінансово-економічних показників формування фінансових ресурсів банку, з метою дослідження їх динаміки та структури та дозволяє банкам приймати обґрунтовані рішення щодо управління своїми ресурсами, підвищуючи стійкість та надійність банківської системи.

Інформаційною базою кваліфікаційної роботи є нормативні та законодавчі документи, що регулюють питання фінансових ресурсів банку, аналітичні матеріали Державної служби статистики України, Національного банку України та АТ «МОТОР-БАНК», наукові праці вітчизняних і зарубіжних економістів, а також електронні ресурси Інтернету.

Кваліфікаційна робота складається з вступу, двох розділів, висновків, додатків та списку використаних джерел. Основний зміст дипломної роботи викладено на 50 сторінках, які охоплюють 14 таблиць та 9 рисунків. Список використаних джерел налічує 38 позицій.

1 Теоретичні аспекти дослідження фінансових ресурсів банку

1. 1 Економічна сутність, склад та функції фінансових ресурсів банку

Банківська система є ключовою складовою фінансово-кредитної сфери економіки України, яка відіграє провідну роль у загальній системі організації та контролю над економічним життям суспільства. Банки накопичують фінансові ресурси, розподіляють їх між різними галузями економіки, надають кредити підприємствам та населенню, а також надають різноманітні фінансові послуги. Виконуючи ці функції, банківська система займає провідне місце в загальній системі організації та регулювання суспільно-економічного життя. Вона сприяє економічному зростанню, забезпечує фінансову стабільність та допомагає підтримувати макроекономічну рівновагу, що є важливими факторами для процвітання країни.

Згідно із Законом України «Про банки та банківську діяльність», банк є юридичною особою, яка на основі банківської ліцензії має виключне право надавати банківські послуги, і відомості про яку внесені до Державного реєстру банків [21].

Банки, як і інші суб'єкти господарських відносин, мусять мати у своєму розпорядженні достатню суму грошових коштів, тобто ресурсів, для забезпечення своєї комерційної та господарської діяльності. Ефективність роботи банківської установи залежить від якості формування та раціонального використання цих ресурсів.

У сфері економіки не існує чітко визначеного й однозначного трактування терміну «фінансові ресурси банку». Різні автори пропонують власні інтерпретації та підходи до його розуміння. Деякі дослідники ототожнюють поняття «фінансові ресурси банку» з «банківськими

ресурсами». Тому для чіткого визначення сутності «фінансових ресурсів банку» здійснимо аналіз наукових думок відомих авторів (таблиця 1. 1)

Таблиця 1.1 – Систематизація підходів до трактування поняття «фінансові ресурси банку»

Автор, джерело	Сутність дефініції
1	2
В. Волохата, К. Волохата	«Фінансові ресурси банку – це сукупність акумульованих з різних джерел коштів, що формуються у процесі розподілу та перерозподілу і використовуються у банківській діяльності з метою отримання прибутку» [5, с. 153]
Т.В. Пашенко	«Фінансові ресурси банку – це грошові та прирівняні до них потоки коштів, що перебувають у його розпорядженні й формуються в результаті розподілу й перерозподілу національного доходу та призначених для виконання фінансових зобов'язань і фінансування розширеного відтворення» [18, с. 22]
М. Савлук, А. Мороз	«Ресурси банку – це сукупність коштів, які є в його розпорядженні і використовуються для виконання активних операцій» [2, с. 30]
Л. Кутідзе, О. Гранько	«Ресурси комерційних банків – сукупність власного капіталу та залученого банком у результаті проведення пасивних та активно-пасивних операцій, а також коштів, які є в його розпорядженні та можуть використовуватись для активних операцій» [10, с. 132]
О. Вовчак, Н. Руцишин	«Ресурси банку – це сукупність грошових коштів, які знаходяться у його розпорядженні та використовуються для здійснення активних та інших операцій» [32]
О. Присяжнюк	«Ресурси банку – його власний капітал, позиковий та залучений капітал, і також як самостійне джерело власних коштів банку» [22]
Фінансовий словник	«Банківські ресурси – це кошти, які є в розпорядженні банків та використовуються ними для інвестиційних, кредитних та інших активних операцій» [7]
О. М. Бандурко	«Фінансові ресурси – це децентралізовані і централізовані грошові фонди цільового призначення» [35]

Аналіз економічної літератури дозволив зробити висновок, що трактування фінансових ресурсів повинно включати джерела їх формування, матеріальний вияв і мету використання. Більшість науковців вважають ресурси банку фінансовою сукупністю матеріальних коштів. Різниця в поглядах авторів стосується визначення джерел формування та напрямків використання фінансових ресурсів.

Ще додамо таке визначення, яке надає К. В. Павлюк це визначення є близьке до того, що фінансові ресурси є конкретним проявом розподільчих і перерозподільчих відносин. Вони включають грошові нагромадження та доходи, які виникають в процесі перерозподілу та розподілу ВВП.

Ці ресурси зберігаються у відповідних фондах для задоволення інших суспільних потреб та забезпечення безперервності розширеного відтворення. В даному визначенні основна увага зосереджена на формі прояву, джерелах створення та призначенні фінансових ресурсів, які формуються на етапі розподілу та перерозподілу валового внутрішнього продукту.

На мою думку проаналізувавши думки різних вчених, можна зробити висновок поняття «фінансові ресурси банку» як сукупність грошових коштів, які банк використовує для здійснення своєї діяльності.

Англійські економісти Д. Полфреман та Ф. Форд зосереджуються виключно на пасивних операціях, але при цьому термін «фінансові ресурси банку» не використовується. Вони розглядають пасиви як статті балансу банку, що представляють джерела коштів, які банк використовує для своєї діяльності. Дослідники виділяють два основних джерела ресурсів: вкладників та кошти власників (акціонерів) [20, с. 102].

Американський економіст П. Роуз пропонує розглядати пасиви та акціонерний капітал банку як сукупність коштів, отриманих з різних джерел. Ці кошти забезпечують банку купівельну спроможність, необхідну для придбання активів. Він відносить до пасивів лише депозити споживачів та не депозитні запозичення на грошових та капітальних ринках. Натомість акціонерний капітал розглядається як довгострокове джерело фінансування, вкладене власниками в банк [30, с. 98-99].

Західні науковці не вживають термін «фінансові ресурси банку», натомість вони зосереджуються на вивченні джерел коштів, які забезпечують банківську діяльність. Ці джерела розглядаються як з позицій управління пасивами та з точки зору бухгалтерського обліку.

Аналіз вітчизняної економічної літератури виявляє термінологічну неузгодженість у трактуванні поняття «фінансові ресурси банку». Цей термін часто плутають з подібними за звучанням поняттями, такими як «ресурсна база банку», «банківський капітал» і «банківські ресурси».

Тлумачення банківських ресурсів, запропоноване іншими дослідниками, наближене до позиції західних економістів, оскільки вони акцентують увагу на пасивах, ототожнюючи їх з ресурсами банку: «Пасиви – це по суті ресурси банку... Пасиви комерційних банків формуються в процесі здійснення пасивних операцій».

Узагальнюючи, я погоджуюсь із цим підходом, але вважаю, що таке визначення недостатньо повно розкриває сутність банківських ресурсів. Справді, пасивні операції банківських установ, включаючи відрахування від прибутку на збільшення або формування власного капіталу, отримання кредитів від інших юридичних осіб та депозитні операції (залучення коштів від юридичних і фізичних осіб), є основними джерелами формування банківських ресурсів. Проте недоцільно визначати одне поняття через інше.

Повертаючись до таблиці 1.1 можна ще раз сказати що, українські науковці, такі як А. Н. Мороз, М. І. Савлук, визначають «ресурси банку як сукупність грошових коштів, доступних банку та використовуваних для здійснення його активних операцій». Це визначення є досить лаконічним і має певні спільні риси з визначенням фінансових ресурсів підприємств. Однак воно не розкриває джерела формування та напрямки використання цих ресурсів [2].

Зважаючи на різні погляди науковців-економістів на сутність банківських ресурсів та потребу в їх уточненні з огляду на сучасні ринкові умови, можна дати таке визначення: банківські ресурси – це сукупність власних, запозичених та залучених коштів, якими банк користується для здійснення своєї діяльності.

Тому враховуючи все можна виділити економічну сутність фінансових ресурсів банку з моєї точки зору, фінансові ресурси банку – це сукупність

грошових коштів, якими розпоряджається банк для здійснення банківських операцій та виконання своїх функцій. Вони є економічною основою діяльності банку і відіграють ключову роль у його стійкому розвитку.

Охарактеризувавши економічну сутність фінансових ресурсів банку, можна виділити склад фінансових ресурсів банку. Одним із ключових факторів, що формують ресурси банку, є власні кошти, які мають внутрішнє походження. Власні кошти включають статутний капітал, резерви, страховий капітал та інший капітал, сформований банками шляхом прибутку, а також минулий і поточний нерозподілений прибуток. Регулятивний капітал використовується для аналізу фінансово-економічних показників діяльності банку та розрахунку економічних нормативів. Він включає всі власні кошти банку та окремі види залучених коштів відповідно до вимог регулюючого органу, що забезпечує фінансову стабільність та дотримання встановлених норм.

Крім власних коштів, банки також використовують залучені та запозичені кошти для забезпечення своєї діяльності. Залучені кошти складаються переважно з депозитів клієнтів, які можуть бути як на поточних рахунках, так і на строкових депозитах. Запозичені кошти включають облігації, випущені банком, кредити від центрального банку та міжнародних фінансових організацій, а також міжбанківські кредити.

Ефективне управління цими фінансовими ресурсами дозволяє банкам підтримувати ліквідність, здійснювати кредитування економіки, інвестувати в різні проекти, а також зберігати стабільність і надійність в очах клієнтів і регуляторів. Отже, власні, залучені та запозичені кошти є основними компонентами, які забезпечують комплексний фінансовий розвиток банку та його здатність виконувати свої функції в економіці.

Залежно від рівня їх формування та використання, фінансові ресурси поділяються на «централізовані, які перебувають у розпорядженні держави та окремих адміністративно-територіальних одиниць, і децентралізовані, що створюються і витрачаються окремими суб'єктами господарювання».

Банківські ресурси варто розглядати як у мікроекономічному, так і в макроекономічному контекстах, розглянути детальніше ми можемо на рисунку 1.

Рисунок 1.1 – Мікроекономічні та макроекономічні аспекти формування ресурсів банку

Використання та формування фінансових ресурсів здійснюється як на макрорівні, так і на мікрорівні. На макрорівні фінансові ресурси охоплюють загальнонаціональні фінанси, зокрема державний бюджет, фонди соціального страхування, державні інвестиційні фонди та інші централізовані фінансові інструменти. На мікрорівні йдеться про фінанси окремих підприємств, домогосподарств та інших суб'єктів господарювання.

Фінансові ресурси банку виконують низку важливих функцій, що забезпечують його стабільну роботу та поступовий розвиток (таблиця 1.2).

Таблиця 1. 2 – Основні функції фінансових ресурсів банку

Основні функції фінансових ресурсів банку	Характеристика
1.Забезпечення фінансування активних операцій банку	Це найважливіша функція фінансових ресурсів. Банк використовує свої кошти для надання кредитів, здійснення розрахунково-касового обслуговування, інвестування в цінні папери, та інших активних операцій. Від обсягу та структури фінансових ресурсів залежить можливість банку розширювати свою кредитну діяльність, інвестувати в прибуткові проекти та отримувати дохід
2.Гарантування виконання зобов'язань банку	Банк повинен мати достатньо коштів, щоб виконати свої зобов'язання перед кредиторами та вкладниками. Це стосується як поточних, так і довгострокових зобов'язань. Та наявність достатніх фінансових ресурсів сприяє підвищенню платоспроможності банку та довіри до нього з боку клієнтів
3.Стимулювання розвитку банку	Банк може використовувати свої кошти для фінансування розвитку власного бізнесу. Це може охоплювати придбання нового обладнання, розширення мережі відділень, впровадження нових продуктів та послуг тощо. Та інвестування в розвиток банку дозволяє йому підвищувати свою конкурентоспроможність та виходити на нові ринки
4.Покриття ризиків	Банківська діяльність пов'язана з різними ризиками, такими як кредитний ризик, ризик втрати ліквідності, ризик ринкових цін тощо. Власний капітал банку є одним з основних джерел покриття цих ризиків
5.Забезпечення фінансової стійкості банку	Фінансові ресурси є одним з найважливіших факторів, які визначають фінансову стійкість банку. Стійкий банк має достатньо коштів, щоб виконати свої зобов'язання, навіть у складних економічних умовах. Та високий рівень фінансової стійкості банку сприяє довірі до нього з боку клієнтів та інвесторів.

Формування ресурсів банку – це складний процес, який залежить від багатьох факторів. Мікроекономічні та макроекономічні аспекти відіграють важливу роль у цьому процесі. Розуміння цих аспектів є важливим для банків, оскільки воно дозволяє їм краще управляти своїми ресурсами та досягати своїх стратегічних цілей.

Важливо зазначити, що всі функції фінансових ресурсів банку близько пов'язані між собою. Наприклад, для того, щоб банк міг стимулювати свій розвиток, він повинен мати достатньо коштів для фінансування активних операцій та покриття ризиків.

1. 2 Характеристика джерел формування фінансових ресурсів банку

У сучасній економічній літературі найчастіше використовують класифікацію банківських ресурсів за джерелами їх формування, яка включає власні, залучені та запозичені (позикові) ресурси. Деякі дослідники не поділяють запозичені кошти на окрему категорію, а включають їх до складу залучених ресурсів. Це пояснюється тим, що обидва види ресурсів («чужі» для банку) формуються за рахунок зовнішніх джерел (кошти вкладників та кредиторів) і являють собою зобов'язання банку. Такий підхід до структуризації банківських ресурсів є обґрунтованим і логічним, оскільки відповідає їх економічній природі, і його важко не підтримати як з теоретичної, так і з практичної точок зору.

Власні ресурси є лише відправною точкою для організації банківської справи, їх основна роль полягає у забезпеченні прибутковості та фінансової стійкості банку.

Велику частину пасивів банку, що в кілька разів перевищує його власні кошти, становлять залучені кошти, що підкреслює роль банку як посередника у сфері фінансових відносин. Залучені кошти є основним джерелом

формування ресурсів банку, які потім використовуються для ведення активних операцій. Всі рахунки клієнтів, відкриті в банку в банківській практиці загалом називають депозитами, тому залучені кошти є депозитними зобов'язаннями.

Донедавна банки формували свої ресурси переважно за рахунок власних коштів та депозитів. Однак, з розвитком вітчизняного фінансового ринку та посиленням інтеграції України у світову економіку, запозичені кошти стають дедалі важливішим джерелом формування ресурсів банківської системи.

Залучені кошти необхідні для підтримки поточної ліквідності банків, тому українські банки активно використовують позикові кошти. Банки можуть залучати кошти шляхом запозичення, яке також називається «купівлею коштів». Джерелом таких коштів є позадепозитні зобов'язання банку. З точки зору механізму накопичення, відмінною рисою залучених коштів є те, що у цьому випадку формування залучених коштів безпосередньо ініціюється банком, а в процесі формування залучених ресурсів ініціатором є клієнт банку.

Банки формують свої фінансові ресурси за рахунок різноманітних джерел. Потрібно зазначити, що єдиного підходу до класифікації цих джерел серед науковців не існує.

Вчені такі, як Версаль Н.І. і Шевцова М.Ю. за джерелом формування фінансові ресурси поділяють на початкові фінансові ресурси та фінансові ресурси, створені в процесі банківської діяльності. Початкові ресурси, тобто ті, які були в розпорядженні банку на початку його діяльності, повинні включати статутний капітал та резервний капітал. До власних коштів банку, які формуються у процесі його діяльності, належать залучені кошти та нерозподілений прибуток [6, с. 161].

Даний підхід враховує час формування фінансових ресурсів, але не деталізує методи їх залучення. У свою чергу деякі науковці на чолі з С.В. Землячовим «поділили ресурсну базу банку на постійну частину, тобто

ресурси, які постійно перебувають у розпорядженні банку і які можуть бути вилучені лише у разі ліквідації або реорганізації банку (кошти зі статутних коштів). кошти) і тимчасова частина, тобто ресурси у фондах (залучені та позичені кошти), доступні банку протягом визначеного періоду часу»[8, с. 69].

Завдяки цій класифікації можна оцінити стійкість ресурсної бази банку та вжити заходів для покращення його фінансової стійкості. Вона є найпоширенішою в економічній літературі, адже чітко окреслює участь різних видів ресурсів у діяльності банку. Відповідно до цієї класифікації фінансові ресурси поділяються на власні, позикові та залучені.

Це розмежування дозволяє банку найбільш ефективно управляти своїми фінансовими потоками, забезпечувати належний рівень ліквідності й платоспроможності та вчасно виявляти потенційні ризики, а це є ключовими факторами для його стабільності й надійності.

Класифікація ресурсів банку за джерелами їх формування є однією з найважливіших через значний науковий та практичний інтерес, і розглядається в контексті структури ресурсів банку за складовими елементами. Однак ці класифікації враховують джерела формування фінансових ресурсів лише за однією ознакою. Для створення всебічного уявлення про формування фінансових ресурсів доцільно сформулювати інтегральну класифікацію джерел їх формування. На рисунку 1.2 представлена схематична розроблена класифікація банківських фінансових ресурсів.

Представлена на рисунку класифікація охоплює всі основні джерела формування фінансових ресурсів банку. Це дає можливість чітко простежити взаємозв'язок між причинами та наслідками в цьому процесі та розробити ефективні заходи, які спрямовані на збільшення обсягів ресурсів.

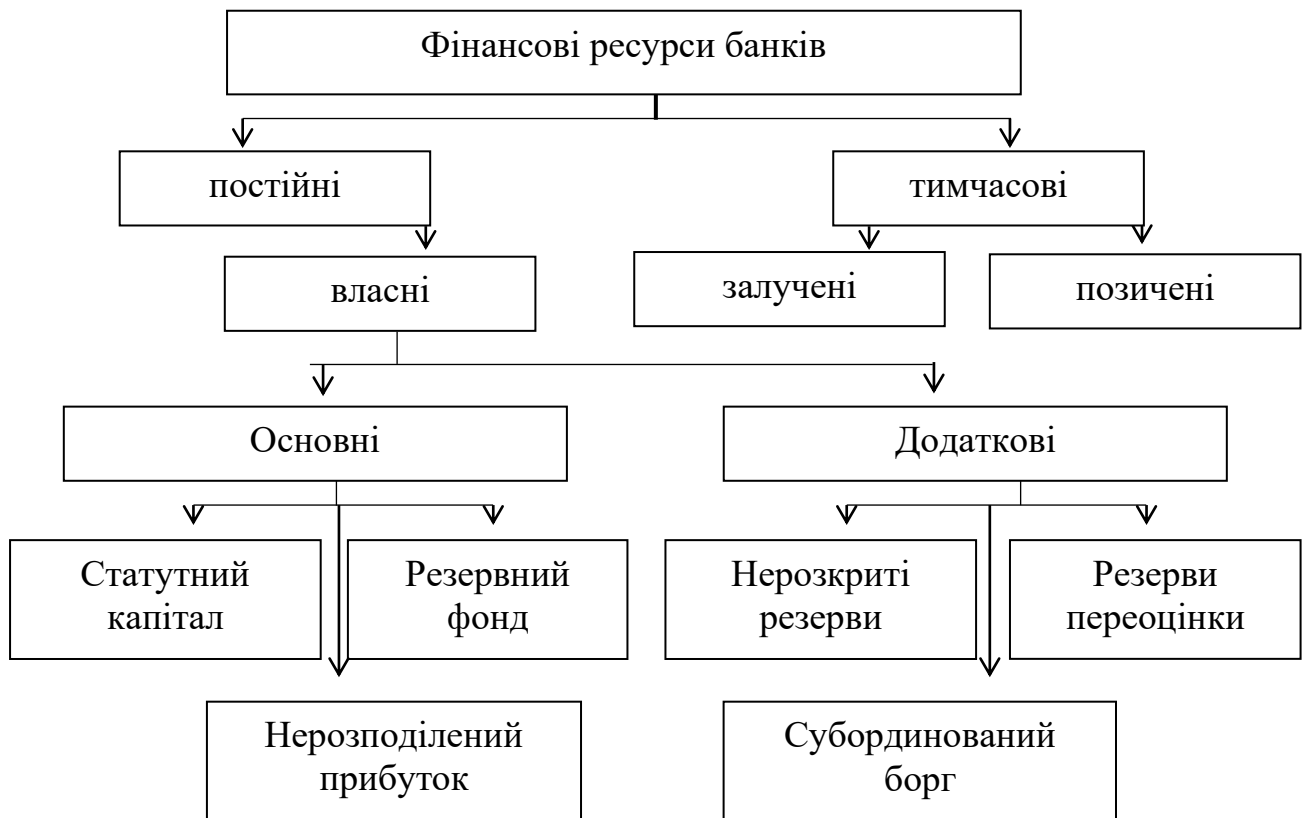

Рисунок 1.2 – Класифікація фінансових ресурсів за джерелами формування

Тепер ми можемо розглянути детальніше внутрішні джерела фінансових ресурсів банку.

Статутний капітал – це сума коштів, внесена засновниками банку при його створенні. Розмір статутного капіталу визначається засновниками і фіксується у статутних документах банку. Статутний капітал виконує такі важливі функції:

- основний капітал служить базовою фінансовою основою для діяльності банку і гарантує платоспроможність банку на початковому етапі діяльності;

- засіб залучення довіри, а саме високий розмір статутного капіталу може підвищити довіру інвесторів та клієнтів до банку;

- регуляторний капітал виконує вимоги регулюючих органів щодо мінімального рівня капіталу, який необхідний для забезпечення стабільності банківської системи.

Резерви і фонди – це навмисно створені фонди для покриття можливих втрат і непередбачених витрат. Ці фонди забезпечують фінансову стабільність банку у випадку несприятливих ситуацій і включають в себе:

- резерви на покриття кредитних ризиків, формуються для покриття можливих втрат від невиконання кредитів клієнтами і розраховуються на основі якості та оцінки кредитного портфеля банку;

- резервний фонд на покриття можливих втрат від операційної діяльності, використовується для покриття непередбачених витрат, які пов'язані з операційною діяльністю банку, такі як штрафи та судові витрати;

- інші спеціальні резерви, сюди відносяться резерви на покриття процентних ризиків, валютних ризиків та інших фінансових ризиків.

Нерозподілений прибуток – це частина прибутку, що залишається в банку після виплати дивідендів акціонерам і використовується для покриття різних потреб та подальшого розвитку, вони включають:

- розвиток банку – інвестується у розширення банківських послуг, модернізацію технологічної бази, відкриття нових філій та використовується для впровадження інновацій та фінансування нових проектів;

- покращення фінансових показників зміцнює фінансову позицію банку, покращуючи цим його ліквідність та фінансову стабільність;

- резерви на покриття можливих втрат – це частина прибутку нерозподіленого, може бути спрямована до резервних фондів для покриття майбутніх можливих втрат;

- стимулювання персоналу та виплата бонусів використовується для матеріального стимулювання працівників банку, що сприяє підвищенню ефективності їх мотивації та роботи.

Зробивши висновки зрозуміло що, внутрішні джерела фінансових ресурсів банку, такі як статутний капітал, нерозподілений прибуток, резерви та фонди відіграють важливу роль в забезпечення стабільності та ефективності роботи банку. Натомість вони дозволяють банку покривати

ризика, підтримувати фінансову стійкість у довгостроковій перспективі та інвестувати в розвиток.

Зовнішні джерела фінансових ресурсів банку. Депозити клієнтів – це один з основних зовнішніх джерел фінансових ресурсів банку. Банки залучають депозити від юридичних і фізичних осіб, пропонуючи різні види депозитних рахунків з різними умовами. До основних видів депозитів відноситься:

- термінові депозити – це гроші вкладені на фіксований термін, до прикладу, на рік або кілька місяців та пропонують вищу відсоткову ставку в порівнянні з поточними рахунками;

- ощадні рахунки призначені для збереження заощаджень клієнтів та надають клієнтам можливість вільного доступу до своїх коштів, але процентні ставки можуть бути нижчими зрівнюючи їх з терміновими депозитами;

- поточні рахунки призначені для зручного управління грошовими коштами та для щоденних операцій, і мають нульові або низькі відсоткові ставки;

- корпоративні депозити – це внески, які зроблені організаціями, підприємствами та юридичними особами, що можуть бути оформлені як термінові або на поточних рахунках.

Міжбанківські кредити – це кредити, які один банк надає іншому, щоб покрити короткострокові потреби у ліквідності. Особливості міжбанківських кредитів включають:

- короткостроковий характер, зазвичай надаються від одного дня до кількох місяців;

- процентні ставки можуть змінюватися в залежності від умов на грошовому ринку та кредитного рейтингу банку-позичальника;

- важливість для ліквідності – допомагають банкам підтримувати необхідний рівень ліквідності і виконувати свої зобов'язання перед клієнтами.

Емісія цінних паперів – це процес випуску і розміщення банком своїх цінних паперів на фондових ринках для залучення фінансових ресурсів. Основні види цінних паперів, які можуть випускатися банками, включають:

- облігації – це довгострокові боргові зобов'язання банку, які передбачають регулярну виплату відсотків і повернення основної суми в кінці терміну;

- акції – це частки у власності банку, які можуть бути привілейованими або звичайними. Власники акцій мають право на отримання дивідендів і участь в управлінні банком;

- інші цінні папери вони можуть включати комісійні папери, сертифікати депозитів тощо.

Кредити від центрального банку – це кредити, які центральний банк надає комерційним банкам для підтримки їхньої ліквідності й забезпечення стабільності фінансової системи. Основні особливості включають:

- регулювання ліквідності тобто центральний банк може надавати кредити для підтримки банків в періоди тимчасових фінансових труднощів або для забезпечення необхідної ліквідності;

- облікова ставка – це кредити зазвичай надаються за ставкою рефінансування або ставкою, відомою як облікова ставка;

- заставні вимоги для отримання кредиту банки можуть надати певні активи як застав.

Міжнародні фінансові ринки – це джерела фінансових ресурсів, доступні на глобальних ринках капіталу. Банки можуть залучати фінансові ресурси з міжнародних ринків шляхом:

- випуску єврооблігацій – це облігації, випущені в валюті відмінній від валюти країни, де знаходиться банк. Це дозволяє банкам залучати капітал на більш вигідних умовах;

- отримання міжнародних кредитів – це кредити від міжнародних фінансових установ, таких як Світовий банк та (МВФ) тобто Міжнародний валютний фонд;

– залучення іноземних інвестицій – це інвестиції від іноземних інвесторів, включаючи інституційних інвесторів, таких як інвестиційні фонди та пенсійні фонди.

Зовнішні джерела фінансових ресурсів банку відіграють важливу роль у забезпеченні необхідної ліквідності, фінансової стійкості та можливостей для зростання. Кожне з джерел має свої особливості, переваги та ризики, і банки повинні ретельно управляти цими джерелами для досягнення своїх стратегічних цілей і підтримки стабільної роботи в умовах мінливого фінансового середовища.

2 Аналітико-методичні аспекти формування та використання фінансових ресурсів банку

2. 1 Аналіз сучасного стану ресурсного забезпечення банківської системи України та оцінка фінансово-господарської діяльності АТ «МОТОР-БАНК» за 2021-2023 роки

Банківська система України відіграє суттєву роль у зростанні та роботі економіки. Її діяльність поєднує різні ланки господарської діяльності, виступаючи посередником на ринку фінансових ресурсів. Незважаючи на відносно молодий вік, банківська система України вже пережила чотири значні кризи. Основними причинами цих криз стали зовнішні обставини, такі як світові фінансові кризи. Водночас не можна недооцінювати внутрішні чинники, які роблять банки більш вразливими. Їх необхідно враховувати, адже вони вказують на особливості функціонування вітчизняної банківської системи [25, с. 97].

З огляду на сучасну ситуацію у світі, а саме негативний вплив кризи COVID-19, яка стала викликом для економік багатьох країн, та війною, що триває в нашій країні, надзвичайно важливо, щоб банківська система продовжувала ефективно функціонувати. Криза в банківській системі може серйозно зашкодити економіці. Тому банківським установам надзвичайно важливо ефективно формувати та управляти фінансовими ресурсами, оскільки вони забезпечують безперебійну роботу банку та напряму мають вплив на фінансові результати, довіру клієнтів, конкурентоспроможність та ліквідність. Наявність фінансових ресурсів підвищує можливості банків задовольняти поточні та інвестиційні потреби юридичних і фізичних осіб у додаткових фінансових ресурсах. В умовах, що склалися в теперішніх умовах

розвитку фінансового ринку України, банківська система зіткнулася з низкою викликів щодо формування та використання ресурсів.

Варто зазначити, що уповільнення розвитку вітчизняної банківської системи зумовлене не лише зовнішніми проблемами, але й внутрішніми, такими як низька рентабельність активів і низький рівень капіталізації банків, а також відсутність ефективних механізмів та інструментів управління банківськими ризиками. Ці фактори негативно впливають на процес формування фінансових ресурсів банків.

Але слід зазначити, що істотною проблемою банків при формуванні фінансових ресурсів, яка загострюється в умовах війни, залишається недостатня капіталізація. Недостатня капіталізація банків загрожує: втратою конкурентоспроможності, зниженням рейтингу надійності, неможливістю виконувати нормативи НБУ. Це може призвести до застосування санкцій з боку регулятора, аж до вимушеного оздоровлення чи ліквідації банку. Та негативними наслідками для фінансового ринку та економіки - недокапіталізовані банки стають більш вразливими до економічних потрясінь, що може призвести до системних ризиків.

Отже, війна, COVID-19 та жорстка конкуренція на ринку негативно впливають на капіталізацію банків. Багато установ, особливо ті, що мають обмежені фінансові ресурси, не можуть дотримуватися необхідних рівнів капіталізації. Це робить їх неспроможними виконувати свої основні функції, що ставить під загрозу їхню стійкість та платоспроможність. В таких випадках регулятори змушені вживати заходів, аж до ліквідації неплатоспроможних банків [1].

Протягом 2021-2023 років кількість банків в Україні скоротилася з 74 до 67. Це викликає певне занепокоєння, адже така тенденція може мати негативні наслідки української банківської системи (рисунок 2.1).

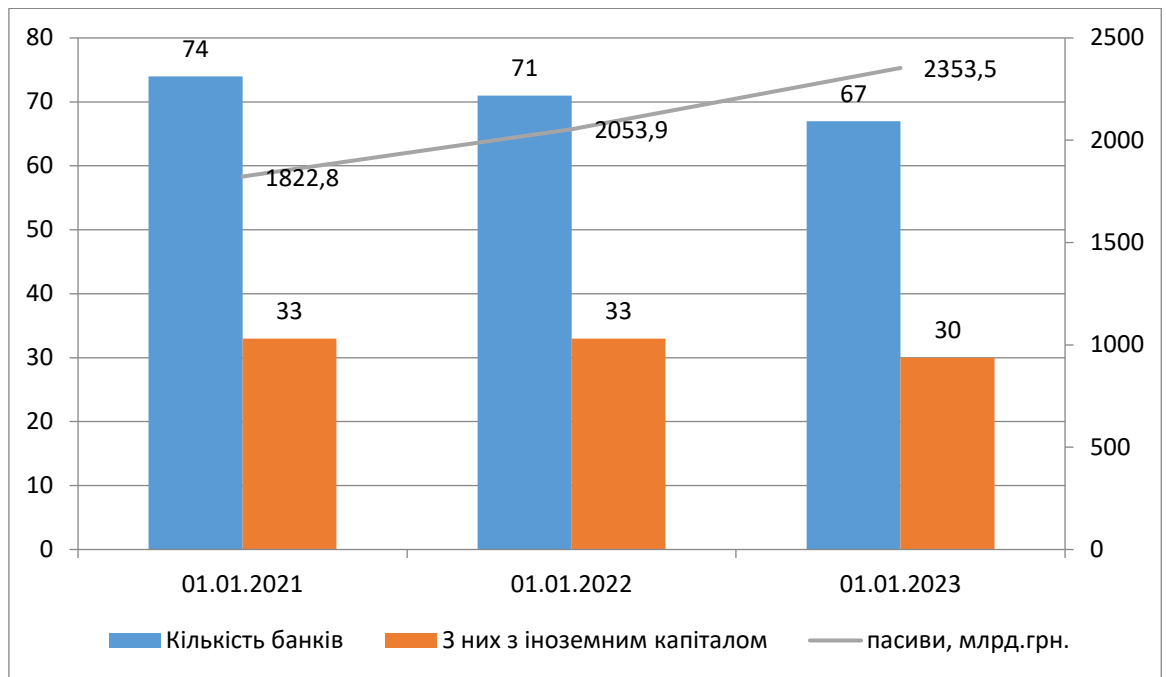

Рисунок 2.1 – Динаміка пасивів та кількості банків в Україні протягом 2021–2023 років

Станом на 01.05.2024 р. кількість банків які діють – 63, з них з іноземним капіталом – 26, а сумарні пасиви дорівнюють 3016,2 млрд грн [17].

Отже, як ми бачимо з рисунка кількість банків з 2021 року по 2023 значно знизилася, тому внаслідок жорстких вимог регулятора, зокрема щодо стійкості, відкритості та прозорості, можливо й надалі відбуватиметься поступове скорочення кількості діючих банків. Незважаючи на скорочення кількості банків обсяг надання фінансових ресурсів банками щороку збільшується.

Банки з іноземним капіталом у 2021-2022 роках не знижувались, а залишались стабільними у кількості 33, а у 2022-2023 роках відбулось зниження з 33 знизилась до 30 банків. Тому я вважаю що, негативні наслідки фінансової кризи та відсутність сприятливих умов для економічного розвитку заважають банківській системі України динамічно розвиватися.

Проаналізуємо динаміку фінансових ресурсів банків України за 2021-2023 роки (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1 – Динаміка фінансових ресурсів банків України за 2021-2023 роки

Показники	Роки			Відхилення абсолютне (+, -)		Темп зростання (спаду), %	
	2021	2022	2023	2022 від 2021	2023 від 2022	2022/2021	2023/2022
Власний капітал, млн грн	255514	215839	296150	-39675	+80311	84,47	137,20
Статутний капітал, млн грн	481423	406185	404615	-75238	-1570	84,37	99,61
Зобов'язання, млн грн	1797718	2135838	2648701	+338120	+512863	118,80	124,01
Всього	2053928	2353592	2942806	+299664	+589214	114,58	125,03

З таблиці 2.1 ми бачимо що «власний капітал банків за період 2021 - 2023 років зріс на 40636 млн грн або на 15,90%. Протягом цього періоду він змінювався нерівномірно саме у 2022 році зрівнюючи з 2021 роком він знизився на 39675 млн грн або на 15,5%, таке зниження пояснюється початком військових дій на території України, але у 2023 році зрівнюючи з 2022 роком власний капітал зріс на 80311 млн грн, або на 37,20%. Отже, незважаючи на військову агресію з боку росії, банківська система України встояла і починає подальший розвиток».

Темпи зростання статутного капіталу протягом 2021-2023 років були негативними. Статутний капітал банків України зменшився на 76808 млн грн. Це може бути пов'язано з викупом акцій банками або зменшенням статутного капіталу іншими способами. Зобов'язання займають найбільшу частку фінансових ресурсів банків і з кожним роком зобов'язання зростають. З 2022 по 2021 рік зросли на 338120 млн грн або на 18,80% і також за період 2023 – 2022 років зросли на 512863 млн грн або на 24,01%.

Таблиця 2.1 відображає неоднозначну динаміку фінансових ресурсів банків України протягом 2021-2023 років. З одного боку, помітне зростання власного капіталу свідчить про підвищення стійкості банків. З іншого боку, значне збільшення зобов'язань та зменшення статутного капіталу можуть вказувати на підвищення фінансових ризиків банків.

Детальніше проаналізуємо динаміку власних фінансових ресурсів банків України за 2021-2023 роки (таблиці 2.2).

Таблиця 2.2 – Динаміка власного капіталу банків України за 2021-2023 роки

Назва статті	Сума, тис. грн			Абсолютне відхилення, тис. грн	
	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2022/2021	2023/2022
Статутний капітал	481423858	406185175	404615409	-75238683	-1569766
Емісійні різниці	14820653	14544657	14540746	-275996	-3911
Незареєстрований статутний капітал	111225	835369	135806	+724144	-699563
Інший додатковий капітал	441668	-2911	-25432	-444579	-22521
Резерви та інші фонди банку	33348590	42602362	46242615	+9253772	+12894025
Резерви переоцінки	15038038	127298	23551822	-14910740	+23427524
Непокритий збиток	-289669968	-248452083	-192910140	+41217885	+55541943
Усього власного капіталу	255514064	215839868	296150826	-39674196	+80310958

За даними таблиці 2.2 спостерігається зменшення статутного капіталу на протязі аналізованого періоду 2023 – 2021 років. У 2022 році зрівнюючи з 2021 роком зменшився на 75238683 тис. грн у 2023 році порівняно з 2022 роком зменшення знову відбулося на 1569766 тис. грн. Зменшення кількості банківських установ на ринку стало рушієм цієї тенденції.

Незареєстрований капітал значно зріс у 2022 році порівняно з 2021 роком на 724144 тис. грн і значно зменшився у 2023 році зрівнюючи з 2022 роком на 699563 тис. грн.

Впродовж усіх досліджуваних періодів у власному капіталі українських банків фіксується непокритий збиток. Це негативний фактор, але важливо зазначити, що його обсяг щорічно скорочується. Так, у 2022 році порівняно з 2021 роком збиток зменшився на 41217885 тис. грн. Відповідно, у 2023 році цей показник сягнув найнижчого значення – 192910140 тис. грн.

Перейдемо до аналізу динаміки структури та обсягу зобов'язань банків України за 2021-2023 роки (таблиця 2.3 та рисунок 2.2).

Таблиця 2.3 – Динаміка структури зобов'язань банків України за 2021-2023 роки

У тисячах гривень

Назва статті	Роки					
	2021	Питома вага, %	2022	Питома вага, %	2023	Питома вага, %
Кошти отримані від НБУ	95601502	5,31	38145863	1,79	2482725	0,09
Кошти банків	36095771	2,00	21218604	0,99	20789577	0,07
Кошти клієнтів	15395956 17	85,64	19312588 61	90,42	24354372 70	91,94
Фінансові зобов'язання, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	205888	0,01	1041457	0,05	518944	0,01
Боргові цінні папери, емітовані банком	633019	0,03	21071	0,01	88463	0,01
Інші залучені кошти	53587756	2,98	49983004	2,34	54337989	2,05
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	2134240	0,12	4644164	0,22	55407118	0,20
Відстрочені податкові зобов'язання	812458	0,04	603928	0,02	1446121	0,05
Резерви за зобов'язаннями	7492209	0,4	10711843	0,5	10459227	0,3
Інші фінансові зобов'язання	36192059	2,01	52023189	2,43	40840624	1,54
Інші зобов'язання	16971094	17,63	15799166	0,7	19318404	0,7
Субординований борг	8396600	0,4	10387040	0,4	7574957	0,2
Усього зобов'язань	17977182 11	100	21358381 92	100	26487014 17	100

Як вже зазначалось вище що основну частку фінансових ресурсів банку України займають зобов'язання. Отже, частка зобов'язань у 2021 році дорівнювала 87,52%, у 2022 році – 90,74% та у 2023 році – 90,05%. Нерівномірно змінювалась упродовж аналізованого періоду питома вага власного капіталу, а саме у 2021 році – 12,44%, у 2022 – 9,17% та у 2023 становила 10,06% (рисунок 2.2).

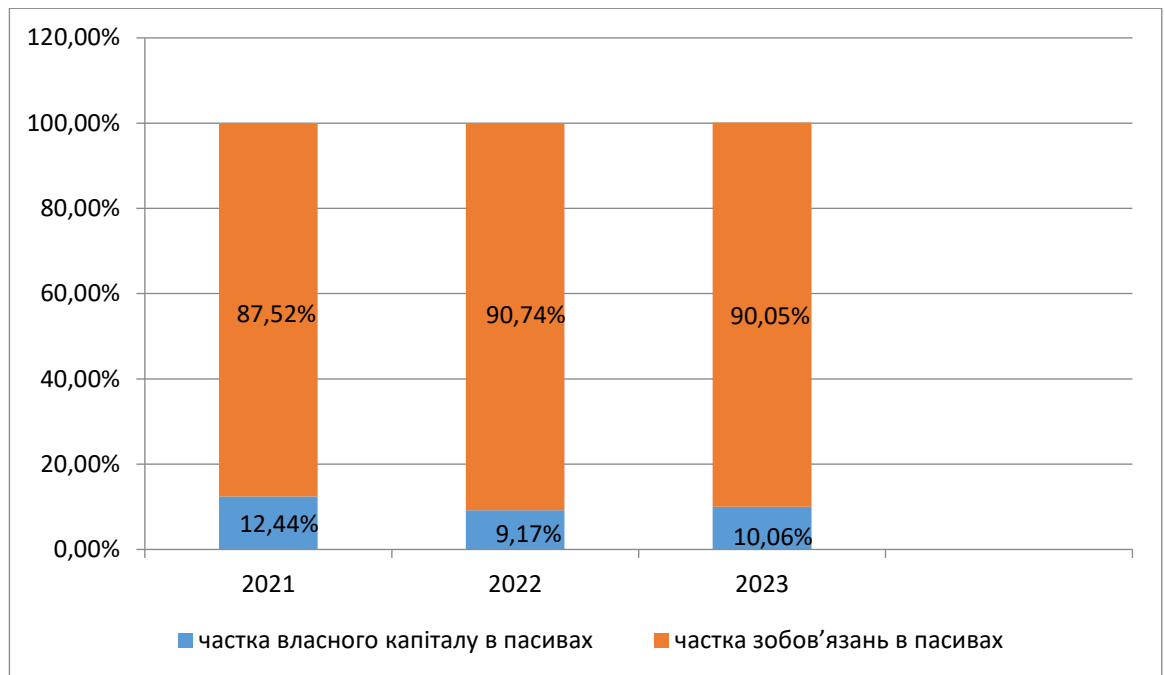

Рисунок 2.2 – Структура фінансових ресурсів банків України за 2021-2023 роки

Отже, як висновок з таблиці 2.3 скажемо що, депозити протягом 2021-2023 років та поточного року домінували в структурі зобов'язань українських банків. Їхня частка становила 85,64% у 2021 році, 90,42% у 2022 році та 91,94% у 2023 році. Це свідчить про те, що залучені кошти, які мобілізуються банками за допомогою депозитних операцій, є основним джерелом фінансування банківської системи України. Оскільки банки належать до категорії фінансових установ, їх рівень прибутковості та ліквідності безпосередньо залежить від структури, обсягу та ціни залучених коштів.

Саме тому формування достатнього обсягу депозитних ресурсів набуває особливої актуальності.

АТ «МОТОР-БАНК» є банківською установою, що зареєстрована і здійснює свою діяльність за законодавством України. Банк діє на ринку з 2008 року в цей час банк універсальним, згідно з ліцензіями та дозволами, наданими Національним банком України, банк пропонує великий спектр банківських послуг приватним і корпоративним клієнтам на території Запорізької та інших областей України [14].

Станом на 01.01.2024 року банк має 9 відділень у 7 містах України (але діяльність 1 відділення тимчасово призупинилась).

АТ «МОТОР-БАНК» має право здійснювати наступні види операції:

- залучати вклади від необмеженої кількості юридичних та фізичних осіб;
- відкривати та вести поточні рахунки клієнтів;
- розміщувати кошти закладами у тому числі на поточні рахунки, від власного імені на власних умовах та на власний ризик;
- здійснення готівково-чекової діяльності (купівлі, продажу, приймання та обміну) іноземної валюти в пунктах обміну іноземної валюти та в касах банків;
- відкрити кореспондентський рахунок в уповноваженому банку іноземні валюти в Україні та проведення операцій в іноземних валютах;
- випускати платіжні картки та їх обслуговувати, платіжні документи, кліринг та інші форми забезпечення розрахунків;
- надавати майно в оренду персональний банківський сейф або зберігати цінності;
- надання поручительств й гарантій;
- переказ коштів та випуск власних цінних паперів;
- здійснення операцій на ринку цінних паперів від власного імені.

Проаналізуємо фінансові результати АТ «МОТОР-БАНК» за 2021-2023 роки (таблиця 2.4).

Таблиця 2.4 – Динаміка основних показників господарської діяльності
АТ «МОТОР-БАНК» за 2021-2023 роки

Назва статті	Сума, тис. грн			Абсолютне відхилення, тис. грн		Темп зростання (спаду), %	
	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2022/2021	2023/2022	2022/2021	2023/2022
Доходи							
Процентні доходи	135264	190697	106820	55433	-83877	140,98	56,01
Процентні витрати (-)	67345	110922	48918	43643	-62004	164,70	44,10
Чистий процентний дохід/(Чисті процентні витрати)	67919	79775	57902	11856	-21873	117,45	72,58
Комісійні доходи	59469	49986	31309	-9483	-18677	84,05	62,63
Комісійні витрати	14262	17859	14208	3597	-3651	125,22	79,55
Чистий комісійний дохід	45207	32127	17101	-13080	-15026	71,06	53,22
Торговий результат	12030	30599	8270	18569	-22329	254,35	27,02
Інші операційні доходи	1027	1329	-1172	-302	-2501	129,40	-88,18
Інші доходи	2839	4577	1343	1738	-3234	161,21	29,34
Всього доходів	129023	148407	83444	19384	-64963	115,23	56,22
Витрати							
Відрахування до резервів	-314	41191	10073	41505	-31118	-131,18	24,45
Адміністративні та інші операційні витрати	102765	114183	120545	11418	6362	111,11	105,5
Всього витрати	102450	155375	130617	52925	-24758	151,65	84,06
Фінансові результати							
Прибуток/(збиток) до оподаткування	26573	-6968	-47173	-33541	22505	-26,22	6,77
Витрати на податок на прибуток	5000	27	245	-4979	218	0,54	907,4
Чистий прибуток/(збиток)	21573	-6994	-47419	-28567	22525	-32,42	6,78

Проаналізувавши дані таблиці 2.4 можна зробити наступні висновки:

– протягом всього аналізованого періоду комісійні доходи банку зменшувались, а саме у 2021 році вони становили 59469 тис. грн, у 2022 році – 49986 тис. грн, та у 2023 році 31309 тис. грн;

– процентні доходи у 2021 році становили 135264 тис. грн, у 2022 році зміни відбулись і вони зросли до 190697 тис. грн, але у 2023 році знову відбувся спад до 106820 тис. грн;

– чистий процентний дохід скоротився у 2022 році порівняно з 2021 роком на 11856 тис. грн, а у 2023 році знову зменшився порівняно з 2022 роком на -21873 тис. грн;

– можна відмітити, що адміністративні та інші операційні витрати на протязі трьох років зростали, у 2021 році становили 102765 тис. грн, у 2022 році зросли до 114183 тис. грн, і також у 2023 році вони знову зросли до 120545 тис. грн.

На протязі 2021-2023 років відбулись суттєві зміни чистого прибутку (збитку) дивлячись на те що у 2022 році почалась війна викликана російською агресією та вплинула на банк та працював з негативним фінансовим результатом: у 2021 році – 21573 тис. грн, у 2022 році – -6994 тис. грн, у 2023 році – -47419 тис. грн (рисунок 2.3).

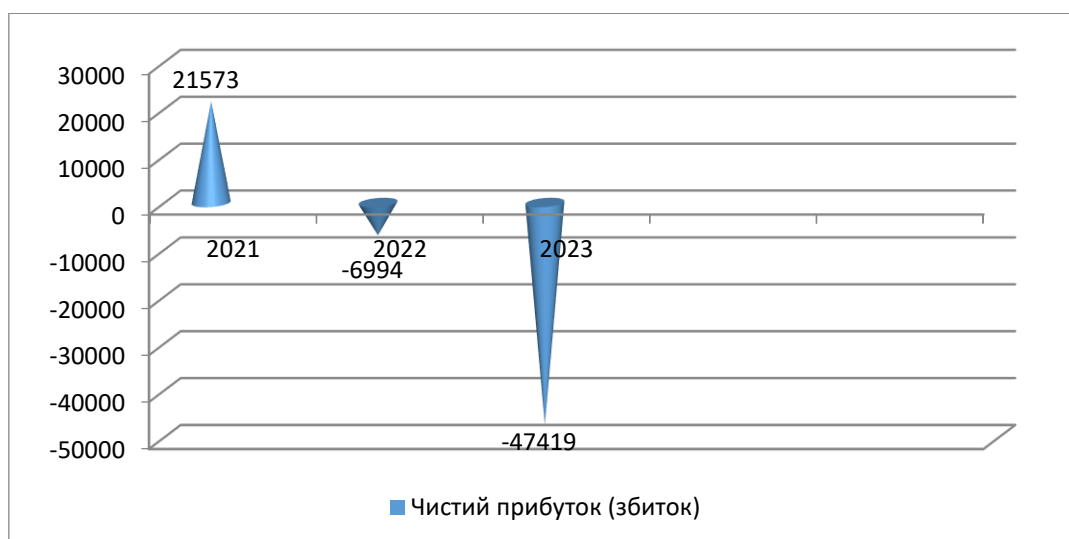

Рисунок 2.3 – Зміна величини чистого прибутку АТ «МОТОР-БАНК» за 2021-2023 роки

Тому можна сказати що, провівши аналіз фінансово-господарського стану АТ «МОТОР-БАНК» за 2021-2023 роки, фінансовий стан є доволі стабільними, не дивлячись на війну, яка чинить негативний вплив на економічну діяльність країни та на невизначеність і нестабільність фінансового ринку викликаним пандемією COVID-19.

Війна в Україні негативно впливає на економічну діяльність, і банківський сектор, зокрема АТ «МОТОР-БАНК», не є винятком. Обмеження, з якими стикаються вітчизняні суб'єкти господарювання, спричиняють зниження ділової активності та платоспроможності, відплив капіталу з країн, які розвиваються, на продукцію зменшення попиту та скорочення економічних зв'язків між підприємствами.

Усе це негативно відображається на показниках АТ «МОТОР-БАНК». Зниження прибутковості та ліквідності суб'єктів господарювання погіршує якість обслуговування позичальниками кредитної заборгованості. Коли позичальники стикаються з об'єктивними труднощами в обслуговуванні кредитів, АТ «МОТОР-БАНК» вживає заходів щодо реструктуризації заборгованості.

Попри всі зазначені вище проблеми, АТ «МОТОР-БАНК» завдяки своїй вдалій стратегії розвитку банк зберігає лідерські позиції серед своїх головних конкурентів і продовжує надавати високоякісні послуги клієнтам як універсальний сучасний банк з міжнародним рівнем обслуговування.

Розібравши фінансово-господарський стан АТ «МОТОР-БАНК» тепер можемо аналізувати показники активів банку на це перш за все потрібно звертати увагу. Для оцінки фінансово-господарської діяльності АТ «МОТОР-БАНК» було проведено горизонтальний аналіз активів балансу за 2021-2023 роки (таблиця 2.5).

Проаналізувавши таблицю 2.5 можна сказати, що активи АТ «МОТОР-БАНК» у 2022 році порівняно з 2021 роком знизилися на 1041814 тис. грн, а також у 2023 році порівняно з 2022 роком активи також знизились на 1419292 тис. грн.

Таблиця 2.5 – Динаміка активів АТ «МОТОР-БАНК» у 2021- 2023 роках

Назва статті	Сума, тис. грн			Абсолютне відхилення, тис. грн		Темп зростання (спаду), %	
	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2022/2021	2023/2022	2022/2021	2023/2022
Грошові кошти та їх еквіваленти	182261	178628	244391	-3633	+65763	98	136,81
Фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	-	-	-	-	-	-	-
Кошти в інших банках	456945	229004	385986	-227941	+156982	50,11	168,54
Кредити та заборгованість клієнтів	687940	569579	272760	-118361	-296819	82,79	47,88
Цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	347890	339231	-	-8659	-339231	97,51	-
Цінні папери, які обліковуються за амортизованою собівартістю	835506	100126	79290	-735380	-20836	11,98	79,19
Інвестиції в асоційовані й дочірні компанії	-	-	-	-	-	-	-
Інвестиційна нерухомість	41	23	22	-18	-1	56,09	95,65
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток	-	1306	1306	+1306	-	-	-
Відстрочений податковий актив	772	755	755	-17	-	97,79	-
Основні засоби та нематеріальні активи	49012	53294	46506	+4282	-6788	108,73	87,26
Інші фінансові активи	605	1378	575	+773	-803	227,77	41,73
Інші активи	4475	7875	2379	+3400	-5496	175,98	30,21
Усього активів	2569464	1527650	1083581	-1041814	-1419292	59,45	70,93

У 2022 році спостерігається що загальна сума активів знижується за рахунок наступних статей: «Кошти в інших банках» на 227941 тис. грн, «Кредити та заборгованість клієнтів» на 118361 тис. грн, «Цінні папери, які

обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід» на 8659 тис. грн, і за рахунок статті «Цінні папери, які обліковуються за амортизованою собівартістю» на 735380 тис. грн. Зростання загальної суми активів АТ «МОТОР-БАНК» в 2023 році порівняно з 2022 роком найбільше спостерігається за рахунок статей: «Грошові кошти і їх еквіваленти» на 65763 тис. грн та «Кошти в інших банках» на 156982 тис. грн.

З таблиці 2.5 видно що, найбільшу частку активів в даному банку займають кредити та заборгованість клієнтів, ми можемо розглянути динаміку зміни суми активів та наданих кредитів в банку АТ «МОТОР-БАНК» за 2021-2023 роки за допомогою рисунку 2.4.

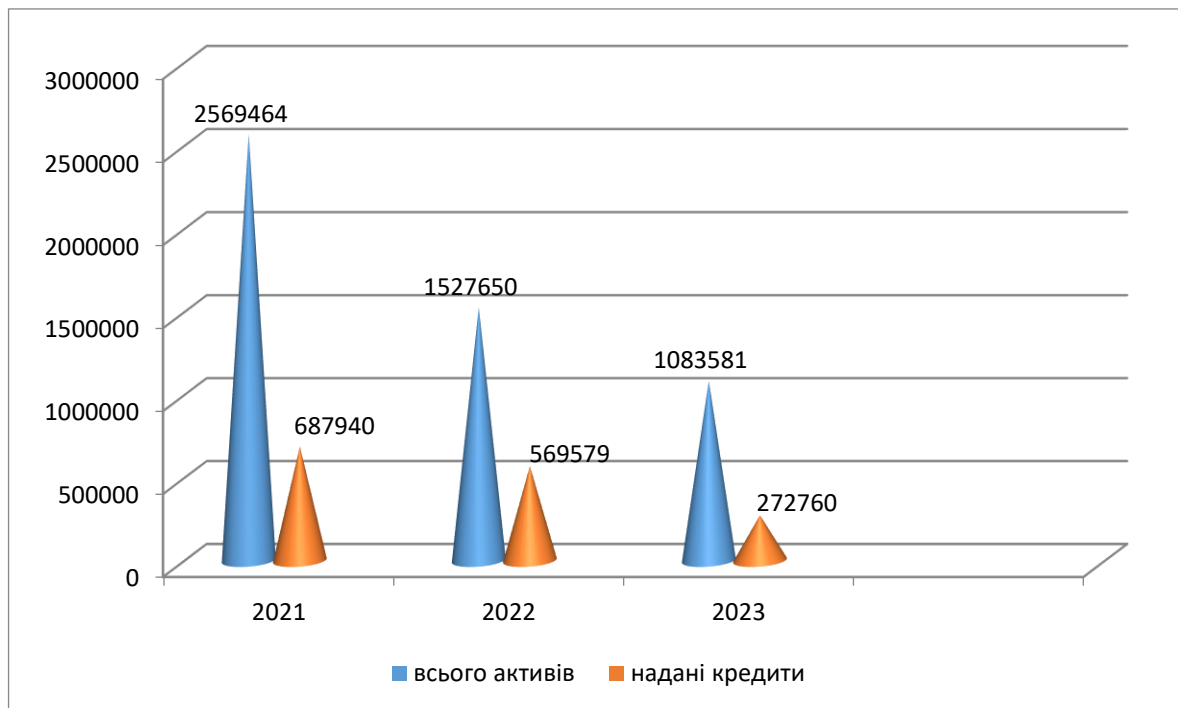

Рисунок 2.4 – Динаміка активів та кредитного портфеля АТ «МОТОР-БАНК» за 2021-2023 роки, тис. грн

З рисунка 2.4 ми бачимо що, на протязі аналізованого періоду зменшується кредитний портфель банку. У 2021 році сума загальних активів найбільша – 2569464 тис. грн та кредити та заборгованість клієнтів становлять 687940 тис. грн, у 2022 році загальні активи знизились до 1527650 тис. грн, та кредити та заборгованість клієнтів до 569579 тис. грн, а у 2023

році спад був найбільшим тобто загальна сума активів становила 1083581 тис. грн, а кредити та заборгованість клієнтів становили 272760 тис. грн.

Проведемо горизонтальний аналіз активів балансу тобто проаналізуємо структуру активів АТ «МОТОР-БАНК» за 2021-2023 роки (таблиця 2.6).

Таблиця 2.6 – Структура активів АТ «МОТОР-БАНК» за 2021-2023 роки

Статті активу	Питома вага, %			Зміна питомої ваги	
	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2022/2021	2023/2022
Грошові кошти та їх еквіваленти	7,09	11,69	22,55	+4,6	+10,86
Фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	-	-	-	-	-
Кошти в інших банках	17,78	14,99	35,62	-2,79	+20,63
Кредити та заборгованість клієнтів	26,77	37,28	25,17	+10,51	-12,11
Цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	13,53	21,36	-	+7,83	-
Цінні папери, які обліковуються за амортизованою собівартістю	32,51	6,55	7,31	-25,96	+0,76
Інвестиції в асоційовані й дочірні компанії	-	-	-	-	-
Інвестиційна нерухомість	0,0015	0,0015	0,002	-	+0,0005
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток	-	0,08	0,012	-	-0,068
Відстрочений податковий актив	0,03	0,04	0,06	+0,01	+0,02
Основні засоби та нематеріальні активи	1,9	3,49	4,3	+1,59	+0,81
Інші фінансові активи	0,023	0,009	0,005	-0,014	-0,004
Інші активи	0,17	0,051	0,021	-0,119	-0,03
Усього активів	100	100	100	-	-

Аналіз структури активів банку АТ «МОТОР-БАНК» за 2021-2023 роки чітко демонструє, що найбільшу їх частку становлять «Цінні папери, які обліковуються за амортизованою собівартістю», але тільки у 2021 році вони дорівнювали 32,51%, у 2022 році зменшились аж до – 6,55%, у 2023 році зросли до 7,31%. На другому місці в структурі активів займають «Кредити та заборгованість клієнтів», у 2021 році дорівнювали 26,77%, у 2022 році –

37,28%, у 2023 році – 25,17%. Ці показники показують, що частка кредитного портфеля АТ «МОТОР-БАНК» в загальній сумі активів у 2023 році знизилась, це зумовлено нестабільним фінансовим станом у країні, викликаним війною, яка негативно впливає на економічну діяльність. Наслідком цього є зниження доходів як населення, так і юридичних осіб, що ускладнює збільшення обсягів кредитних операцій і розширення кола клієнтів.

Попри війну, яка спричинила економічний колапс в Україні, АТ «МОТОР-БАНК» зумів зберегти свою ефективність. Банк продемонстрував гнучкість та адаптивність, швидко реагуючи на мінливі умови й виклики воєнного часу. Це підкреслює стійкість української економіки та фінансової системи загалом.

Хоча війна призвела до девальвації гривні, вона не втратила своєї ролі як основного засобу платежу. Уряд продовжував виплачувати пенсії та зарплати, що свідчить про прагнення до підтримки населення навіть у складні часи. Фінансовий сектор успішно адаптувався до роботи в складних умовах тотальної війни. Банки продовжують надавати послуги, підтримувати роботу мережі, підтримувати операційну ефективність, прибутковість і накопичувати капітал.

АТ «МОТОР-БАНК» повинен зосередитися на кількох ключових напрямках, які сприятимуть його стійкому зростанню та досягненню довгострокових цілей:

- розширити обсяги операцій з клієнтами та їх масштаби, пов'язаними з одержанням комісійних доходів, оскільки вони є найефективнішими;
- зосередитися на покращенні якості кредитного портфеля та на подальшому розвитку цього портфеля для роздрібного сегменту бізнесу;
- продовжити процес централізації функціонування мережі банківської установи, яка призведе до оптимізації витрат на операційну діяльність;

- активно розвивати технології, впроваджуючи автоматизацію та диджиталізацію процесів;
- підвищити внутрішні ефективності в області взаємодії з клієнтами у сегменті мікро-, малих та середніх підприємств шляхом автоматизації внутрішніх процесів та оновлення операційної моделі.

2. 2 Оцінка фінансових ресурсів АТ «МОТОР-БАНК» банку та напрями удосконалення ефективності їх використання

АТ «МОТОР-БАНК» здійснює ефективне управління своїми фінансовими ресурсами, ставлячи за мету забезпечення безперебійної роботи банку. Це охоплює підтримку достатнього рівня ліквідності та капіталу, а також диверсифікацію джерел фінансування. Включає максимізацію прибутку для акціонерів, тобто банк прагне досягти цього шляхом ефективного використання своїх ресурсів та прийняття обґрунтованих інвестиційних рішень. Та включає оптимізацію співвідношення запозичених коштів і власного капіталу.

Керування АТ «МОТОР-БАНК» постійно проводить аналіз динаміки, складу та структури фінансових ресурсів. Під час такого аналізу керівництво оцінює вартість і обсяг фінансових ресурсів, їх ризики та структуру, які можуть загрожувати втраті певних складових ресурсів банку. За результатами аналізу фінансових ресурсів керівники банківських фінансових установ коригують загальний обсяг і структуру фінансових ресурсів за допомогою випуску нових акцій, залучення нових депозитів.

Проаналізуємо динаміку фінансових ресурсів банків України за 2021-2023 роки (таблиця 2.7).

Найбільшу частку фінансових ресурсів займають зобов'язання, але з кожним роком вони зменшуються, власний капітал порівняно з 2021 роком

по 2023 рік також зменшився. У 2021 році власний капітал становив 310827 тис. грн, а у 2022 році зменшився до 265215 тис. грн, це пояснюється негативними наслідками початку війни.

Таблиця 2.7 – Динаміка фінансових ресурсів банку «МОТОР-БАНК» за 2021-2023 роки, тис. грн

Показник	Роки			Відхилення абсолютне (+, -)		Темп зростання (спаду), %	
	2021	2022	2023	2022 від 2021	2023 від 2022	2022/2021	2023/2022
Власний капітал	310827	265215	225557	-45612	-39658	85,32	85,04
Зобов'язання	2254620	1215984	808412	-1038636	-407572	53,93	66,48
Всього	2565447	1481199	1033969	-1084248	-447230	57,73	69,80

Зобов'язання становили основну частину фінансових ресурсів банків, як показує рисунок 2.5, їх частка послідовно зменшувалася протягом 2021-2023 років. У 2021 році вона дорівнювала 87,88%, у 2022 році – 82,09%, у 2023 році – 78,18%. Протягом трьох років частка зобов'язань у структурі фінансових ресурсів банків скоротилася на 9,7%. Частка власного капіталу у 2021 році дорівнювала 12,11%, у 2022 році – 17,90%, а у 2023 – 21,81%.

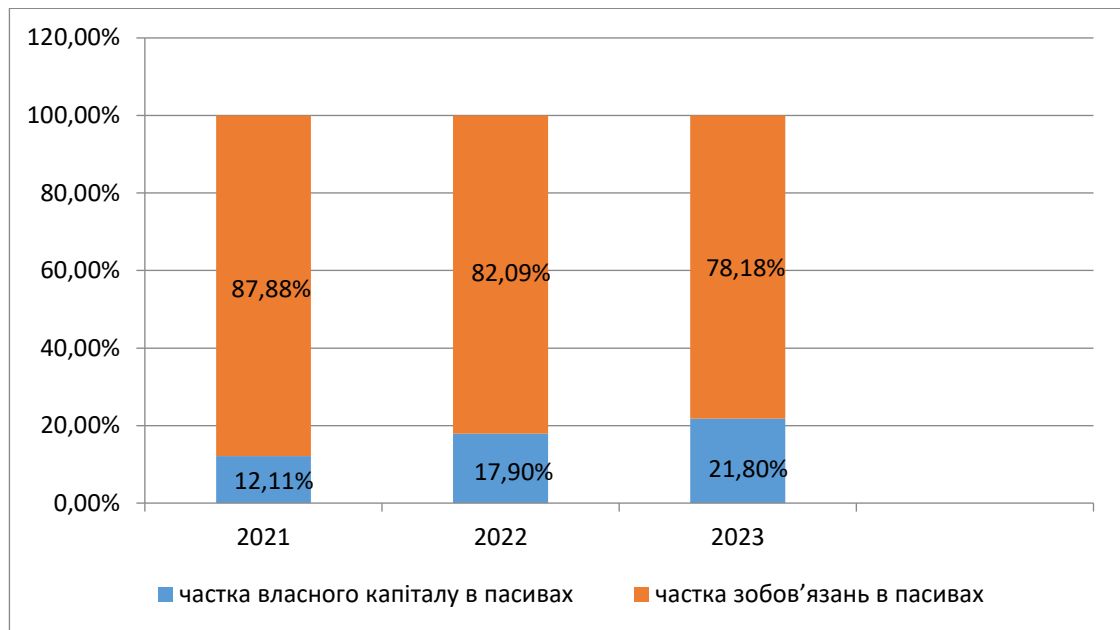

Рисунок 2.5 – Структура фінансових ресурсів «МОТОР-БАНК» за 2021-2023 роки

В межах кваліфікаційної роботи було проведено горизонтальний аналіз фінансових ресурсів АТ «МОТОР-БАНК». Ось деякі ключові висновки, зроблені на основі цього аналізу:

- клієнтські кошти протягом аналізованого періоду становили значну частку зобов'язань банку, що свідчить про характерну для нього депозитну політику. У 2021 році вони склали 1784125 тис. грн у 2022 році – 975252 тис. грн та у 2023 році – 787515 тис. грн;
- статутний капітал банку на протязі аналізованих років 2021-2023 залишався незмінним та дорівнював 200000 тис. грн;
- емісійний дохід банку також не змінюється протягом аналізованого періоду та дорівнює 39012 тис. грн;
- власний капітал зменшується з кожним роком. У 2021 році він становив 310827 тис. грн, у 2022 році – 265215 тис. грн, а у 2023 році – 225557 тис. грн. Це свідчить про те, що банк протягом аналізованого періоду зазнав збитків;

– непокритий збиток – це збиток, який банк несе протягом року, віднімається від його власного капіталу. У 2023 році непокритий збиток банку становив 22247 тис. грн, що є основною причиною зменшення власного капіталу.

Проаналізуємо динаміку пасивів АТ «МОТОР-БАНК» за 2021-2023 роки (таблиця 2.8). Зважаючи на те, що пасиви є джерелом формування активів, динаміка їх зміни протягом аналізованого періоду відповідала динаміці активів. Дані таблиці 2.8 свідчать про те, що загальна сума зобов'язань банку у 2021-2023 рр. зменшилася, причому у 2023 році була ще меншими темпами, ніж у 2022 році.

Таблиця 2.8 – Динаміка зобов'язань у пасивах АТ «МОТОР-БАНК» у 2021-2023 роках

Назва статті	Сума, тис. грн			Абсолютне відхилення, тис. грн		Темп зростання (спаду), %	
	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2022/2021	2023/2022	2022/2021	2023/2022
Кошти отримані від НБУ	442070	207000	-	-235070	-207000	46,82	-
Кошти банків	-	-	-	-	-	-	-
Кошти клієнтів	1784125	975252	787515	-808873	-187737	54,66	80,74
Інші залучені кошти	-	-	-	-	-	-	-
Відстрочені податкові зобов'язання	-	-	-	-	-	-	-
Резерви за зобов'язаннями	1135	30	115	-1105	+85	2,64	383,33
Інші фінансові зобов'язання	5724	7440	3388	+1716	-4052	129,98	45,53
Інші зобов'язання	19717	26263	17393	+6546	-8870	133,19	66,22
Субординований борг	-	-	-	-	-	-	-
Усього зобов'язань	2254620	1215984	808412	-1038636	-407572	53,930	66,48

За іншими статтями в основному було зменшення надходжень. В структурі зобов'язань банку на протязі аналізованого періоду значну частку складають кошти клієнтів, що відповідає характерному для банку типу депозитної політики. У 2021 році вони склали 1784125 тис. грн у 2022 році – 975252 тис. грн та у 2023 році – 787515 тис. грн. При цьому інші зобов'язання займають теж не малу кількість у 2021 році 19717 тис. грн у 2022 році 26263 тис. грн та у 2023 році 17393 тис. грн.

Проаналізуємо динаміку власного капіталу АТ «МОТОР-БАНК» у 2021-2023 рр. (таблиця 2.9).

Таблиця 2.9 – Динаміка власного капіталу АТ «МОТОР-БАНК» у 2021-2023 роках тис. грн

Назва статті	Сума, тис. грн			Абсолютне відхилення, тис. грн		Темп зростання (спаду), %	
	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2022/2021	2023/2022	2022/2021	2023/2022
Статутний капітал	200000	200000	200000	-	-	100	100
Емісійний дохід	39012	39012	39012	-	-	100	100
Резервні та інші фонди банку	7713	8793	8793	1080	-	114	-
Резерви переоцінки	19	-7761	-	-7780	-	-408	-
Непокритий збиток	64083	25171	-22247	-38912	-47418	39,27	-88,38
Усього власного капіталу	310827	265215	225557	-45612	-39658	85,32	85,04

Власний капітал банку у 2023 році зменшився у порівнянні з 2022 роком на 39658 тис. грн. Слід зазначити, що власний капітал Банку у 2021 році складав величину у розмірі 310827 тис. грн, який покривався статутним капіталом у розмірі 200000 тис. грн.

Точніше динаміку основних статей власного капіталу АТ «МОТОР-БАНК» у 2021-2023 роках ми можемо подати на рисунку 2.6.

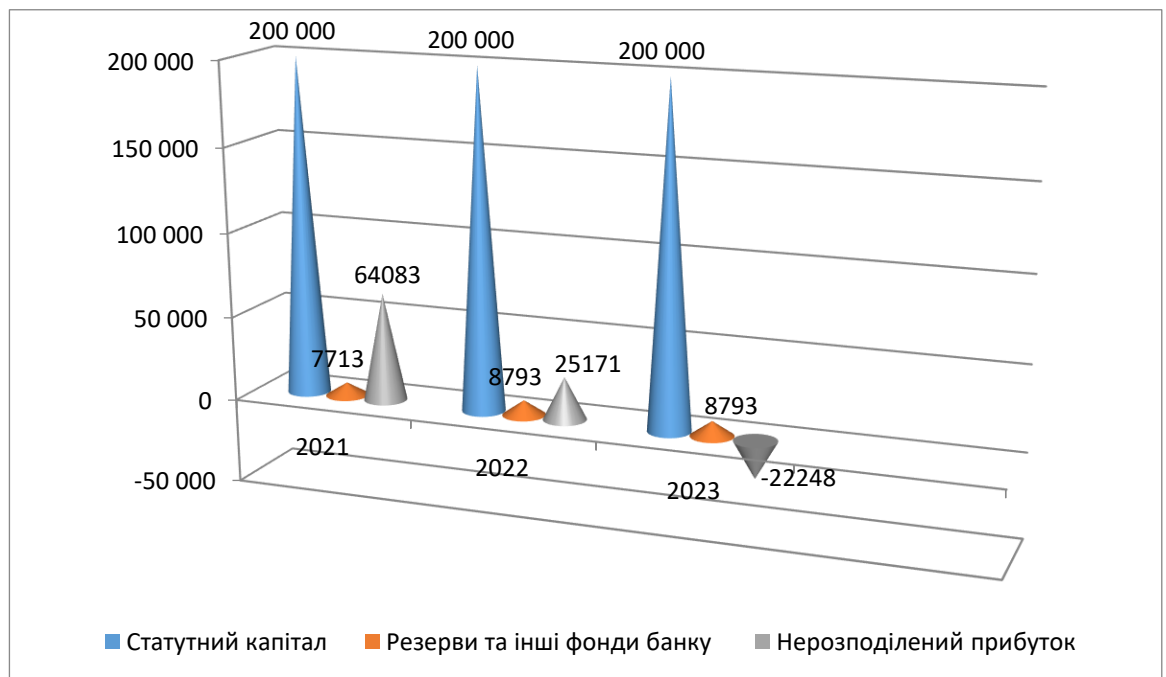

Рисунок 2.6 – Динаміка основних статей власного капіталу АТ «МОТОР-БАНК» у 2021-2023 роках, тис. грн

Статутний капітал АТ «МОТОР-БАНК» на протязі 2021-2023 років не змінювався і дорівнював – 200000 тис. грн.

Дослідимо динаміку структури фінансових ресурсів АТ «МОТОР-БАНК» за 2021-2023 роки, проаналізувавши питому вагу кожного з компонентів даного банку за 2021-2023 роки (таблиця 2.10).

Отже, аналіз співвідношення зобов'язань та власного капіталу протягом 2021-2023 років демонструвало такі тенденції у 2021 році 87,88% та 12,11%, у 2022 – 82,09% та 17,90% та у 2023 році – 78,18% та 21,81%. Ми бачимо що, питома вага зобов'язань протягом цих років знижується, а питома вага власного капіталу навпаки зростає. Клієнтські кошти у 2021 році склали 69,54%, у 2022 році знизилися до 65,84%, але в 2023 році збільшилися до 76,16%. Зміна питомої ваги від 2022 до 2023 року становить 10,32%, що вказує на значне збільшення частки клієнтських коштів.

Власний капітал банку протягом усього аналізованого періоду в основному формувався за рахунок статутного капіталу. Статутний капітал у

2021 році складав 7,19%, збільшився до 13,50% у 2022 році і досяг 19,34% у 2023 році. Зміна питомої ваги від 2022 до 2023 року становить 5,84%, що вказує на стабільне зростання.

Таблиця 2.10 – Структура фінансових ресурсів АТ «МОТОР-БАНК» за 2021-2023 роки

Назва статті	Питома вага, %			Зміна питомої ваги	
	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2022/2021	2023/2022
Зобов'язання					
Кошти отримані від НБУ	17,23	13,97	-	-3,26	-
Кошти банків	-	-	-	-	-
Кошти клієнтів	69,54	65,84	76,16	-3,7	10,32
Інші залучені кошти	-	-	-	-	-
Відстрочені податкові зобов'язання	-	-	-	-	-
Резерви за зобов'язаннями	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Інші фінансові зобов'язання	0,02	0,05	0,03	0,03	-0,02
Інші зобов'язання	0,07	1,77	1,68	1,70	-0,09
Субординований борг	-	-	-	-	-
Усього зобов'язань	87,88	82,09	78,18	-5,79	-3,91
Власний капітал					
Статутний капітал	7,79	13,50	19,34	5,71	5,84
Емісійний дохід	1,52	2,63	3,77	1,11	1,14
Резервні та інші фонди банку	0,03	0,05	0,08	0,02	0,03
Резерви переоцінки	0,00	-0,05	-	-0,05	-
Непокритий збиток	2,49	1,69	-2,15	-0,8	-3,84
Усього власного капіталу	12,11	17,90	21,81	5,79	3,91
Усього зобов'язання та власний капітал	100	100	100	-	-

Загалом, аналіз показує, що протягом 2021-2023 років спостерігається збільшення частки власного капіталу у структурі фінансових ресурсів банку, що вказує на зміцнення фінансової стійкості. Водночас спостерігається зниження частки загальних зобов'язань, особливо коштів отриманих від НБУ. Найбільше збільшення у питомій вазі було відзначено у коштах клієнтів та статутному капіталі, що є позитивною тенденцією. Проаналізуємо динаміку коштів клієнтів АТ «МОТОР-БАНК» за роки (таблиця 2.11).

Таблиця 2.11 – Динаміка коштів клієнтів АТ «МОТОР-БАНК» за 2021-2023 роки

Назва статті	Сума, тис. грн			Абсолютне відхилення, тис. грн	
	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2022/2021	2023/2022
Кошти клієнтів	1784125	975252	787515	-808873	-187737
у тому числі кошти суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ	1028517	262666	143332	-765851	-119334
у тому числі кошти на вимогу	976908	243484	143232	-733424	-100252
Кошти фізичних осіб	755608	712586	644183	-43022	-68403
у тому числі кошти на вимогу	654148	660608	554184	+6460	-106424

Якість залучених банком коштів визначається їхньою стабільністю. Чим більше у банку стабільних депозитів, тим він ліквідніший. Структура депозитних коштів не лише відображає стійкість фінансових ресурсів банку, але й дозволяє прогнозувати його потребу в ліквідних коштах для погашення зобов'язань за кредитами та депозитами. Депозити, які складають більшу частину залучених коштів, є основою для надійності банку.

Згідно з таблицею, кошти клієнтів АТ «МОТОР-БАНК» протягом 2021-2023 років поступово зменшувалися. У 2021 році кошти клієнтів становили 1784125 тис. грн, у 2022 році цей показник знизився до 975252 тис. грн та у 2023 році кошти клієнтів скоротилися до 787515 тис. грн. Таке зменшення коштів клієнтів може бути обумовлено різними факторами, наприклад економічною ситуацією в 2022-2023 роках спостерігалось зниження темпів зростання української економіки, що негативно вплинуло на доходи населення та, як наслідок, на їхню здатність розміщувати кошти на депозитах у банках. Негативні події, такі як війна в Україні, негативно впливають на довіру клієнтів до банківської системи та призводять до відтоку коштів. Та обумовлено фактором зростання конкуренції, на ринку банківських послуг

України спостерігається зростання конкуренції, що призводить до відтоку клієнтів з одного банку до іншого.

Розглянемо на рисунку 2.7 динаміку коштів клієнтів АТ «МОТОР-БАНК» за 2021-2023 роки.

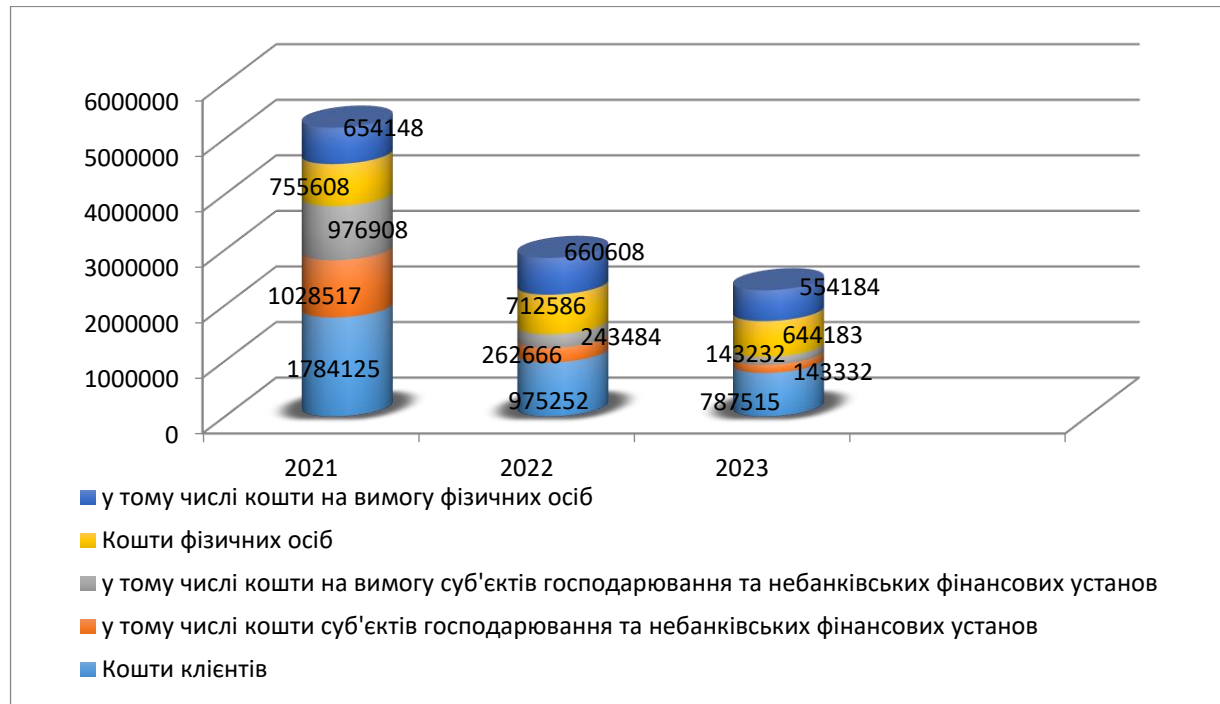

Рисунок 2.7 – Динаміка коштів клієнтів АТ «МОТОР-БАНК» за 2021-2023 роки, тис. грн.

Зменшилася частка коштів клієнтів у тому числі коштів суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ. Це пояснюється тим, що ці суб'єкти стали розміщувати свої кошти в інших фінансових інструментах. Та зменшилася частка коштів на вимогу, а також частка коштів фізичних осіб на вимогу, це може бути пов'язано з тим, що клієнти стали більше розміщувати кошти на строкових депозитах або переводити їх на рахунки в інших банках.

Банку рекомендується продовжувати розвивати свою продуктову лінійку та пропонувати клієнтам більш вигідні умови розміщення коштів на депозитах.

Проаналізуємо основні показники управління фінансовими ресурсами АТ «МОТОР-БАНК» за 2021-2023 роки (таблиця 2.12).

Таблиця 2.12 – Показники управління фінансовими ресурсами АТ «МОТОР-БАНК» за 2021-2023 роки

Показники	Роки			Абсолютне відхилення (+, -)		Формула
	2021	2022	2023	2022/2021	2023/2022	
Оцінка обсягу капіталу банків						
темп приросту власного капіталу, %	19,12	17,19	17,58	-1,93	+0,39	$ТПвк = \frac{ВКзв}{ВКб} 100\% - 100$
коефіцієнт капіталізації, %	13,78	21,81	27,90	+8,03	+6,09	$Кк = \frac{ВК}{П} 100\%$, де ВК – власний капітал, П – пасиви банку
Адекватність капіталу банків						
коефіцієнт захищеності коштів клієнтів власним капіталом	573,92	367,76	349,18	-206,16	-18,58	$Кз = \frac{К}{ВК} 100\%$, К – кошти клієнтів, ВК – власний капітал
коефіцієнт захищеності власного капіталу	15,76	22,65	20,61	+6,89	-2,04	$Кз = \frac{ОЗ}{ВК} 100\%$, ОЗ – основні засоби; ВК – власний капітал банку
мультиплікатор власного капіталу	826,65	576,01	480,40	-250,64	-95,61	$М = \frac{А}{ВК} 100\%$, А – активи банку; ВК – власний капітал банку.

На основі аналізу показників управління фінансовими ресурсами, можна зробити висновок, що фінансовий стан АТ «МОТОР-БАНК» у 2022 році порівняно з 2021 роком викликає певні занепокоєння. Спостерігається зниження темпів приросту власного капіталу на 1,93%, але незважаючи на зниження приросту власного капіталу, частка власних фінансових ресурсів банку у структурі пасивів зросла на 8,03%. А от порівняно з 2023 – 2022 роком темп приросту власного капіталу зріс на 0,39%.

Коефіцієнт захищеності власного капіталу АТ «МОТОР-БАНК» демонструє стійку тенденцію до зниження протягом 2021-2023 років. У 2022 році коефіцієнт знизився на 206,16 п.п. порівняно з 2021 роком. У 2023 році коефіцієнт знизився на 18,58 п.п. порівняно з 2022 роком. Зниження коефіцієнта захищеності власного капіталу свідчить про зростання ризиків, пов'язаних з інфляцією та інвестиціями в нерухомість, обладнання та інші матеріальні активи.

Мультиплікатор власного капіталу є важливим показником, який відображає співвідношення між активами банку та його власним капіталом. Він показує, яку частку банківських ресурсів можна сформувати за рахунок боргових зобов'язань. Чим вищий мультиплікатор, тим більше боргових ресурсів може використовувати банк для фінансування своєї діяльності.

АТ «МОТОР-БАНК» має структуру фінансових ресурсів, яка поєднує надійність та стійкість ресурсів з їх невисокою вартістю. Проте існує потреба у перетворенні короткострокових ресурсів на довгострокові для задоволення попиту на високоліквідні активи та зменшення відсотка неактивних кредитів з метою зменшення резервів.

Ефективне управління фінансовими ресурсами є ключовим фактором для збільшення обсягу залучених коштів та покращення їх якості. Враховуючи виклики, пов'язані з фінансовою кризою, викликаною війною, АТ «МОТОР-БАНК» потребує вдосконалення системи управління фінансовими ресурсами.

З метою збільшення ефективності використання фінансових ресурсів, АТ «МОТОР-БАНК» необхідно впровадити комплексний план з декількох ключових напрямів:

- оптимізація структури капіталу – збалансувати власний та позиковий капітал. Це дозволить максимально використовувати ефект фінансового левереджу, збільшуючи прибутковість банку при допустимому рівні ризику;

- розширення власного капіталу, а саме розглянути можливість випуску додаткових акцій або інших інструментів власного капіталу. Це дозволить збільшити фінансову стійкість банку, зменшуючи залежність від позикових коштів. Але важливо оцінити вплив розширення власного капіталу на розведення акцій та інші показники діяльності банку;

- встановити оптимальні відсоткові ставки за активними та пасивними операціями банку. Це дозволить банку максимізувати чистий процентний дохід банку, який є одним з основних джерел його прибутку;

- управління запасами капіталу та ліквідності тобто ефективно управляти запасами капіталу та ліквідністю банку. Це забезпечить його здатність вчасно виконувати свої зобов'язання перед кредиторами та депозиторами.

- підвищення прибутковості, а саме розширити кредитний портфель банку, надаючи кредити лише позичальникам та рентабельним проектам. Це дозволить збільшити відсоткові доходи банку та його прибутковість. Та потрібно ретельно оцінювати кредитні ризики перед видачею кредитів;

- постійно аналізувати та оптимізувати витрати банку на ведення бізнесу. Це дозволить збільшити чистий прибуток банку та його рентабельність. Важливо використовувати сучасні технології та методи управління витратами, а також мотивувати персонал до економії ресурсів;

- підвищення кваліфікації персоналу, а саме проводити регулярні навчання персоналу банку з питань управління ризиками;

- використання сучасних методів та інструментів. Це дозволить банку більш точно оцінювати ризики та розробляти більш ефективні заходи щодо їх мінімізації.

Отже, метою реалізації запропонованої ефективності використання фінансових ресурсів є підвищення надійності забезпечення та підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами, а також забезпечити довгостроковий успіх на фінансовому ринку.

Висновки

Проаналізувавши та дослідивши сутності фінансових ресурсів банку, я б хотіла від себе додати такий вислів як: «Фінансові ресурси – це життєва сила банківської системи». Цей вислів говорить про те що, вони є ключовим фактором, що визначають масштаби банківської діяльності, ефективність роботи банку, конкурентноспроможність на ринку та розвиток банківської системи в цілому.

Життєво необхідним для функціонування банків є формування ресурсної бази, адже достатність, оптимізація та збалансованість фінансових ресурсів за кількістю, строками та вартістю визначають здатність банку надавати якісні послуги клієнтам. Від цього залежатиме здійснення інвестицій, формування власних резервів, підтримання ліквідності, що в свою чергу вплине на прибутковість банків.

В першому розділі роботи досліджуються теоретичні основи поняття «фінансові ресурси банку», визначається економічна сутність та склад фінансових ресурсів банку і аналізуються їх функції.

В економічній науці не існує єдиного чітко визначеного поняття «фінансові ресурси банку». Різні автори пропонують різні його трактування. Деякі дослідники об'єднують поняття «фінансові ресурси банку» з «банківськими ресурсами». В першому розділі ми проаналізували різні підходи до поняття «фінансові ресурси банку» і найбільш лаконічним я вважаю визначення яке дали автори К. Волохата та В. Волохата щодо «Фінансові ресурси банку – це сукупність акумульованих з різних джерел коштів, що формуються у процесі перерозподілу та розподілу і використовуються у банківській діяльності з метою отримання прибутку».

На мою думку, саме це поняття чітко окреслює суть фінансових ресурсів банку, визначаючи їх як сукупність коштів та підкреслює походження цих коштів, вказуючи на те, що вони акумулюються з різних

джерел. Воно є лаконічним, бо використовує мінімальну кількість слів, необхідних для чіткого та точного опису сутності фінансових ресурсів банку.

Банківські фінансові ресурси виконують ряд ключових функцій, які є життєво важливими для його стабільної роботи та стійкого розвитку. А саме такі функції як: стимулювання розвитку банку, покриття ризиків, гарантування виконання зобов'язань банку, забезпечення фінансування активних операцій та забезпечення фінансової стійкості банку. І саме з цього варто зазначити, що різноманітні функції банківських фінансових ресурсів тісно пов'язані між собою. Наприклад, щоб банк міг стимулювати свій розвиток, він повинен мати достатньо коштів для підтримки активних операцій і покриття ризиків.

На практиці та в науковій літературі найчастіше використовують класифікацію банківських ресурсів за джерелами їх формування, до яких слід віднести власні, залучені та позичені фінансові ресурси банку. Серед основних власних фінансових ресурсів банку можемо виділити статутний капітал, резервний фонд та нерозподілений прибуток. А серед додаткових виділимо, резерви переоцінки, нерозкриті резерви і субординований борг.

В другому розділі кваліфікаційної роботи проведений аналіз сучасного стану ресурсного забезпечення банківської системи України, проаналізовано фінансово-господарську діяльність АТ «МОТОР-БАНК» за 2021-2023 роки та запропоновані напрями удосконалення ефективності використання фінансових ресурсів банку.

Як зазначалось в роботі COVID-19 та війна в Україні суттєво вплинула на економіку країни. Очевидно загострилися проблеми у формуванні та використанні фінансових ресурсів банківських фінансових установ. Проте, аналізуючи фінансові ресурси банківської системи України, можна зробити такі висновки.

Власний капітал банків протягом 2021-2023 років, змінювався нерівномірно. У 2022 році порівняно з 2021 знизився на 39675 млн грн або на

15,5%, а за період 2023 – 2022 років власний капітал зріс на 80311 млн грн, або на 37,20%. Тобто протягом 2021 – 2023 років власний капітал зріс на 40636 млн грн або на 15,90%. Тому незважаючи на військову агресію з боку росії, банківська система України встояла і починає подальший розвиток.

Статутний капітал банків України зменшився на 76808 млн грн. Отже, темпи зростання статутного капіталу протягом 2021-2023 років були негативними.

Протягом розглянутого періоду чітко простежувалася динаміка зростання зобов'язань українських банків, про що йшлося вище. Найбільшу частку фінансових ресурсів банку займають зобов'язання. З 2022 по 2021 рік зросли на 338120 млн грн, або на 18,80% та за період 2023 – 2022 років зобов'язання зросли на 512863 млн грн, або на 24,01%.

АТ «МОТОР-БАНК» є банківською установою, зареєстрованою та діє відповідно до законодавства України. Банк працює на ринку з 2008 року. Нині це універсальний банк, який надає широкий спектр банківських послуг корпоративним та приватним клієнтам у Запоріжжі та інших регіонах України за ліцензіями та дозволами Національного банку України.

Проаналізувавши активи АТ «МОТОР-БАНК» видно що, у 2022 році порівняно з 2021 роком активи знизилися на 1041814 тис. грн та у 2023 році порівняно з 2022 роком активи також знизились на 1419292 тис. грн. Пасиви банку на протязі аналізованого періоду також знизилися у 2022-2021 роках на 1084248 тис. грн, та у 2022 – 2023 роках на 447230 тис. грн.

Динаміка основних показників господарської діяльності АТ «МОТОР-БАНК» за 2021-2023 роки показала що, є негативна динаміка комісійних доходів, а саме у 2021 році комісійні доходи банку склали 59469 тис. грн, у 2022 році цей показник знизився до 49986 тис. грн, у 2023 році спостерігалось значне падіння комісійних доходів до 31309 тис. грн, що на багато менше, ніж у 2021 році.

Вплив на процентні доходи – процентні доходи в 2021 році склали 135264 тис. грн, у 2022 році відбулося зростання до 190697 тис. грн, проте, у

2023 році процентні доходи знову знизилися до 106820 тис. грн. Та зменшення чистого процентного доходу у 2022 році порівняно з 2021 роком зменшився на 11856 тис. грн, у 2023 році спостерігалось ще більше падіння чистого процентного доходу на 21873 тис. грн порівняно з 2022 роком.

Пасиви АТ «МОТОР-БАНК» на протязі аналізованого періоду неоднозначно змінювались. А саме в структурі зобов'язань банку протягом 2021-2023 років значну частку складають кошти клієнтів, що відповідає характерному для банку типу депозитної політики. Але з кожним роком вони спадали, зрівнюючи 2021 – 2022 роки клієнтські кошти знизились на 808873 тис. грн, те саме ж зниження відбулось і наступних років, у 2022 – 2023 роках на 187737 тис. грн. Чимало займають інші зобов'язання, а саме в період 2021 – 2023 років сталося зростання на 6546 тис. грн, але у 2022 – 2023 роках відбувся спад до 8870 тис. грн. Тобто загалом зобов'язання за 2021 – 2023 роки скоротились на 1446208 тис. грн. І це знову описується нестабільною ситуацією в нашій країні.

За період який розглядається статутний капітал взагалі не змінювався, а залишався стабільним в розмірі 200000 тис. грн. А от непокритий збиток у 2021 році становив 64083 тис. грн, а вже у 2023 році скоротився до 22247 тис. грн. В цілому власний капітал знизився з 310827 тис. грн у 2021 році до 225557 тис. грн у 2023 році.

Структура фінансових ресурсів АТ «МОТОР-БАНК» поєднує в собі надійність і стійкість ресурсів з їх низькою вартістю. Однак короткострокові ресурси необхідно перетворити на довгострокові ресурси, щоб задовольнити потреби у високоліквідних активах і коефіцієнт непрацюючих кредитів для зменшення резервів.

Отже, було проведено аналіз АТ «МОТОР-БАНК» та щоб збільшити ефективність використання фінансових ресурсів потрібно реалізувати запропоновані ідеї: розширити власний капітал – це дасть змогу збільшити фінансову стійкість банку зменшуючи залежність від позикових коштів; підвищити прибутковість тобто розширити кредитний портфель банку;

підвищення кваліфікації персоналу це ніколи не буває лишнім, тому що кваліфіковані працівники роблять менше помилок, обслуговують краще клієнтів та швидко виконують завдання, це в свою чергу призводить до загального зростання прибутковості і ефективності роботи банку; ефективно управляти запасами капіталу і ліквідністю банку; встановити оптимальні відсоткові ставки за пасивними та активними операціями банку; використовувати сучасні інструменти та методи для управління та оцінки ризиків. Все це підвищить ефективність управління фінансовими ресурсами банку та забезпечить довгостроковий успіх на фінансовому ринку.

Оскільки по Україні є дуже мало відділень, банк має намір активно та постійно розвивати та використовувати досвід і знання, накопичені під час діяльності в Україні, для розширення діяльності на українському ринку.

Список використаних джерел

1. Базилів І. О. Оцінка фінансової стійкості банківських установ в умовах економічних перетворень. Івано-Франківськ: ЗВО «Університет Короля Данила», факультет суспільних і прикладних наук, кафедра управління та адміністрування – 2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://repository.ukd.edu.ua/bitstream/handle/123456789/577/%d0%91%d0%b0%d0%b7%d0%b8%d0%bb%d1%96%d0%b2%20%d0%86%d0%b2%d0%b0%d0%bd%20%d0%9e%d0%bb%d0%b5%d0%ba%d1%81%d1%96%d0%b9%d0%be%d0%b2%d0%b8%d1%87%20%282%29.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
2. Банківські операції: Підручник. – 2-ге вид., випр., і доп. / А. М. Мороз, М. І. Савлук, М. Ф. Пуховкіна та ін.; за ред. д. е. н., проф. А. М. Мороза. – К.: КНЕУ, 2002. – С. 421- 438.
3. Богачов Я. Д. Удосконалення управління фінансовими ресурсами комерційного банку – 2023 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://dspace.dsau.dp.ua/handle/123456789/7743>
4. Бойко С. В. Герасименко, Д. Д. Формування ресурсів банківської установи в умовах воєнного стану. // Економіка та суспільство – 2022, С.42 - 44.
5. Волохата К. О. Сутність і значення ресурсної бази банків / К.О. Волохата, В.Є. Волохата // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – № 1 (10). – 2011 – С. 147-154.
6. Економічна криза 2022: які передумови і наскільки реальна [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://fakty.com.ua/ua/ukraine/ekonomika/20211027-nova-svitova-ekonomichna-kryza-naskilky-realna-i-shho-zdorozhchaye-pershym/>
7. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С. Фінансовий словник – Львів, «Центр Європи», 1997. – С. 571.

8. Землячов С. В. Сутність, джерела формування та значення ресурсної бази комерційних банків / С. В. Землячов. – 2009
9. Корчнева Т. М. Система формування фінансових ресурсів банків. Редакційна колегія – 2022 – С. 124. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/11114/1/finukr.PDF>
10. Кутідзе Л. С. Структура залучених фінансових ресурсів комерційним банком / Л. С. Кутідзе, О. А. Гринько // Економічний простір. – 2009. – №23/2. – С.131-139.
11. Криховецька, З. М., Кохан, І. В. Проблеми та шляхи вдосконалення формування фінансових ресурсів банків. // Економіка та суспільство – 2022, С. 35-39.
12. Криховецька З. М. Небесна Х. В. Особливості формування фінансових ресурсів банків в сучасних умовах – 2022 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <file:///D:/Chernobyl.S02.by.mjhech/MODERN-RESEARCH-IN-WORLD-SCIENCE-12-14.06.22.pdf>
13. Леськів В. М. Сучасний стан та перспективи розвитку банківського страхування – 2022 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dspace.kntu.kr.ua/items/2d365cc6-9e7c-427e-b630-e898c0bd720f>
14. МОТОР-БАНК – головна сторінка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://motor-bank.ua/>
15. Наглядова статистика банків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#1>
16. Офіційний портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18#Text>
17. Пасиви банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/passive/>
18. Пащенко Т. В. Управління ресурсною базою комерційного банку. – Луганськ: ВУГУ, 1999. – С. 235.

19. Повод Т. М. Особливості формування ресурсної бази банків: сутність та значення. // Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка – 2023 – С. 236-243.
20. Полфреман Д., Форд Ф. Основи банківської справи: Підручник: Пер. з англ. А. Дорошенко. – М.: ІНФРА-М, – 1996 С. 622.
21. Про банки та банківську діяльність. Закон України № 5-6 ст.30 від 2001 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
22. Присяжнюк О. П. Джерела формування та зміцнення ресурсної бази комерційних банків в Україні / О. П. Присяжнюк // Проблеми та перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. праць. – 2011. – № 31.
23. Проміжна скорочена фінансова звітність акціонерного товариства «МОТОР-БАНК» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://motor-bank.ua/upload/iblock/cc4/zvit4.pdf>
24. Пушак Я. Я. Шевченко Н. В. Особливості формування та управління ресурсами банків в сучасних умовах // Економічний вісник Донбасу. — 2022. — № 3 (69). — С. 36-40.
25. Рилова К. О. Менеджмент проблемних банків у процесі стабілізації банківської системи України (на прикладі санаційного банку) / К. О. Рилова // Магістеріум. Економічні студії. – 2014 – Випуск 56 – С. 97-101.
26. Річна фінансова звітність за 2021 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://motor-bank.ua/about-the-bank/rcna-finansova-swetest/>
27. Річна фінансова звітність за 2022 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [file:///C:/Users/Alina/Downloads/download%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/Alina/Downloads/download%20(2).pdf)
28. Річна фінансова звітність за 2023 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <file:///C:/Users/Alina/Downloads/download.pdf>
29. Річний фінансовий звіт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://motor-bank.ua/upload/iblock/0af/%D0%A0%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20>

%D0%B7%D0%B2%D1%82%20%D1%82%D0%B0%20%D0%B7%D0%B2%D1%96%D1%82%20%D0%BD%D0%B5%D0%B7%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%B6%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%B0%D1%83%D0%B4%D0%B8%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B0%20%D0%B7%D0%B0%202023%20%D1%80%D0%BA.pdf

30. Роуз Пітер С. Банківський менеджмент: Надання фінансових послуг: Пер. з англ. – М, – 1997 – С. 744.

31. Рудевська В. І., Погоріла О. В. Мезорегулювання фінансового сектору України на основі кластерного поділу фінансових установ та впливу кластерів на функціонування фінансового ринку. //Економіка та суспільство – 2023 – С. 56.

32. Руцишин Н. М. Фінансові ресурси банку та особливості їх формування в сучасних умовах. Збірник наукових праць ДЕТУТ. // Економіка і управління. – 2014. № 30. С. 263-279.

33. Семанишин, В. Я. Формування ресурсної бази банків України: перспективи та шляхи покращення – 2023 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/12759/1/%D0%A0%D0%95%D0%A1%D0%A3%D0%A0%D0%A1%D0%9D%D0%98%D0%99%20%D0%9F%D0%9E%D0%A2%D0%95%D0%9D%D0%A6%D0%86%D0%90%D0%9B%20%D0%91%D0%90%D0%9D%D0%9A%D0%86%D0%92%D0%A1%D0%AC%D0%9A%D0%98%D0%A5%20%D0%A3%D0%A1%D0%A2%D0%90%D0%9D%D0%9E%D0%92%20%D0%AF%D0%9A%20%D0%9E%D0%A1%D0%9D%D0%9E%D0%92%D0%90.pdf>

34. Танасієнко, Н. Заболотна, С. Грошово-кредитна система в Україні: проблеми і перспективи розвитку на тлі війни – 2022 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2022/11/2022-310-17.pdf>

35. Фінансова діяльність підприємства / О. М. Бандурка, М. Я. Коробов, П. І. Орлов. – К.: Либідь, – 1998. – С. 307-312.

36. Халатур, С. М., Грабчук, О. М., Іванова, Р. Ю. Специфічні риси формування ресурсів банку в умовах агресивного середовища // Інвестиції: практика та досвід. 2023. № 2. С. 38–44.

37. Чуйко, П. І. Економічна сутність та необхідність фінансових ресурсів комерційного банку. Економічного розвитку – 2022 С. 144-147.

38. Шевцова М. Ю. Оптимізація формування ресурсної бази банку / М. Ю. Шевцова, Г. Е. Бурчак // Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Економіка». – 2011. - №5 (3). – С. 161-170.

Додатки